

Agenda bijlagen

Agenda sub-cie CF 05-02-18.doc

- 1 Opening, mededelingen, Vaststellen agenda
Behandelveorstel: Aangeven of u nog wijzigingen op de conceptagenda heeft en vaststellen agenda.
- 2 Verslag van 13 november 2017
Behandelveorstel: Aangeven of u vragen, opmerkingen of correcties heeft bij het conceptverslag (zie B2a) en vaststellen van het verslag.
B2a Concept-verslag Subcommissie CF 13-11-2017.docx
- 3 Ingekomen en verzonden stukken
Ter kennisname:
– Brief Provincie Utrecht Aard Begrotingstoezicht 2018 (B3a)

Ter bespreking:
– Bij punt 4: Voorstel 1e Begrotingswijziging 2018 (B4a)
– Bij punt 4: Toelichting 1e Begrotingswijziging 2018 (B4b)
– Bij punt 5: Jaarplan Rekenkamer 2018 (B5a)
– Bij punt 5: Jaarplan Team Audit 2018 (B5b)
– Bij punt 6: Evaluatie subcommissie (B6a)
– Bij punt 7: Evaluatie accountant (Geheim B7a)
– Bij punt 8: Advies raadsaudits (B8a)
B3a Provincie Utrecht beoordeling begroting 2018.pdf
- 4 1e Technische Begrotingswijziging 2018
Behandelveorstel: Toelichting door of namens de wethouder Financien. Aangeven of u nog vragen en opmerkingen heeft bij de 1e Technische Begrotingswijziging 2018 (bijlage 4a en b) en aangeven of, en zo ja, welke punten u wilt benoemen in een eventueel op te stellen advies van de subcommissie aan de commissies M&S en S&R.
Achtergrond: Jaarlijks bespreekt de subcommissie de Technische Wijzigingen op de begroting. Aandachtspunt is de technische herkenbaarheid van de wijzigingen.
B4a RV Eerste Technische Begrotingswijziging.pdf
B4b Toelichting Eerste Technische Begrotingswijziging 2018.pdf
- 5 Jaarplan Rekenkamer 2018 en Concept Jaarplan Team Audit 2018
Behandelveorstel: Toelichting door de voorzitter en/of de secretaris van de rekenkamer op het plan (B5a), inclusief een stand van zaken. Aangeven of u nog vragen/ opmerkingen heeft. Toelichting door of namens team Audit op het concept jaarplan (B5b). Aangeven of u nog vragen/ opmerkingen heeft, en welke onderzoeken u t.z.t. wenst te bespreken in de subcommissie.

Achtergrond: De jaarplannen van de rekenkamer en van team audit besproken worden in de subcommissie, passend bij de verordening op de subcommissie. De inventarisatie van mogelijk interessante onderwerpen vindt plaats in de subcommissievergadering van november, en de definitieve jaarplannen worden bij voorkeur in de subcommissievergadering van februari behandeld. Het jaar ritme van Team Audit is, zoals eerder aangegeven, dusdanig dat op dit moment het plan in concept wordt voorgelegd.
B5a 20171222 Jaarplan2018 Rekenkamer Utrecht.pdf
B5b Concept jaarplan concernaudit 2018.pdf
- 6 Evaluatie subcommissie
Behandelveorstel: Toelichting door de voorzitter. Aangeven of u nog vragen of opmerkingen heeft bij het evaluatiedocument (B6a), vaststellen van de inhoud van het document. Na vaststelling zal het evaluatiedocument worden voorgelegd aan de nieuwe subcommissie Controle en Financien en worden betrokken bij het opstellen van het inwerkprogramma.

Achtergrond: Tijdens de subcommissie Controle & Financien van 2 oktober jl. is besloten om een zelfevaluatie uit te voeren nu het einde van de raadsperiode in zicht komt. Op maandag 22 januari jl. heeft de subcommissie in een groepsgesprek een zelfevaluatie uitgevoerd. Het voorliggende document geeft de adviezen weer die uit de zelfevaluatie naar voren zijn gekomen. Het document zal worden voorgelegd aan de nieuwe subcommissie en worden betrokken bij het opstellen van het inwerkprogramma.
B6a Evaluatie subcommissie Controle en Financien.docx
- 7 Evaluatie accountant

Behandelvoorstel: Toelichting door de voorzitter. Aangeven of u nog vragen of opmerkingen heeft bij het evaluatiedocument (B7a) en vaststellen van het document.

Achtergrond: Tijdens de subcommissie Controle & Financiën van 2 oktober jl. is besloten om een zelfevaluatie uit te voeren nu het einde van de raadsperiode in zicht komt. Tijdens de verzamelen van de inbreng voor deze evaluatie en tijdens het groepsgesprek op maandag 22 januari jl. is een enkele keer de accountant ook het onderwerp geweest. In het voorliggende document zijn deze onderwerpen weergegeven. Middels dit agendapunt wordt de mogelijkheid geboden om de accountant te evalueren in aanwezigheid van de accountant. De uitkomsten van deze evaluatie zijn input voor de aanbesteding van de nieuwe accountant.

8

Advies Raadsaudits

Behandelvoorstel: Toelichting door de voorzitter. Aangeven of u nog vragen of opmerkingen heeft bij het Advies m.b.t de raadsaudits (B8a) en vaststellen van het advies. Na vaststelling zal het advies worden verzonden naar de commissie Mens en Samenleving en Stad en Ruimte.

Achtergrond: Tijdens de subcommissie Controle & Financiën van 13 november jl. heeft de subcommissie gevraagd aan de werkgroep Jaarstukken om, naar aanleiding van de evaluatie van de raadsaudits, een advies uit te werken voor het vervolg ervan. Dit advies ligt nu voor.

B8a Voorstel voor vervolg Raadsaudit.docx

9

Wvttk

Behandelvoorstel: Dit agendapunt creëert de vrije ruimte voor het behandelen van onderwerpen die niet zijn aangemeld. U kunt naar eigen inschatting onderwerpen inbrengen.

10

Jaarplan 2018.

Behandelvoorstel: Het jaarplan wordt elke vergadering geactualiseerd. Wijzigingen t.o.v. de vorige versie zijn schuin gearceerd. Alle vergaderingen vinden plaats in Stadhuis Perskamer.

B10 Jaarplan 2018 Subcommissie 05022018.docx

11

Rondvraag en sluiting.

AGENDA Subcommissie Controle en Financiën

5 februari 2018 van 18.00 – 19.30 uur (Stadhuis, Perskamer)

(5 min)

1. a. Opening en mededelingen.

b. Vaststellen agenda.

Behandelveorstel: Aangeven of u nog wijzigingen op de conceptagenda heeft en vaststellen agenda.

(3 min)

2. a. Verslag van 13 november 2017 (Bijlage 2a).

Behandelveorstel: Aangeven of u vragen, opmerkingen of correcties heeft bij het conceptverslag (zie B2a) en vaststellen van het verslag.

(2 min)

3. Ingekomen en verzonden stukken.

Ter kennisname:

- Brief Provincie Utrecht Aard Begrotingstoezicht 2018 (B3a)

Ter bespreking:

- Bij punt 4: Voorstel 1e Begrotingswijziging 2018 (B4a)
- Bij punt 4: Toelichting 1e Begrotingswijziging 2018 (B4b)
- Bij punt 5: Jaarplan Rekenkamer 2018 (B5a)
- Bij punt 5: Jaarplan Team Audit 2018 (B5b)
- Bij punt 6: Evaluatie subcommissie (B6a)
- Bij punt 7: Evaluatie accountant (Geheim B7a)
- Bij punt 8: Advies raadsaudits (B8a)

(15 min)

4. 1e Technische Begrotingswijziging 2018 (Bijlage 4a en 4b)

Behandelveorstel: Toelichting door of namens de wethouder Financiën. Aangeven of u nog vragen en opmerkingen heeft bij de 1^e Technische Begrotingswijziging 2018 (bijlage 4a en b) en aangeven of, en zo ja, welke punten u wilt benoemen in een eventueel op te stellen advies van de subcommissie aan de commissies M&S en S&R.

Achtergrond: Jaarlijks bespreekt de subcommissie de Technische Wijzigingen op de begroting. Aandachtspunt is de technische herkenbaarheid van de wijzigingen.

(15 min)

5. Jaarplan Rekenkamer 2018 (Bijlage 5a) en Concept Jaarplan Team Audit 2018 (Bijlage 5b).

Behandelveorstel: Toelichting door de voorzitter en/of de secretaris van de rekenkamer op het plan (B5a), inclusief een stand van zaken. Aangeven of u nog vragen/ opmerkingen heeft. Toelichting door of namens team Audit op het concept jaarplan (B5b). Aangeven of u nog vragen/ opmerkingen heeft, en welke onderzoeken u t.z.t. wenst te bespreken in de subcommissie.

Achtergrond: De jaarplannen van de rekenkamer en van team audit besproken worden in de subcommissie, passend bij de verordening op de subcommissie. De inventarisatie van mogelijk interessante onderwerpen vindt plaats in de subcommissievergadering van november, en de definitieve jaarplannen worden bij voorkeur in de subcommissievergadering van februari behandeld. Het jaar ritme van Team Audit is, zoals eerder aangegeven, dusdanig dat op dit moment het plan in concept wordt voorgelegd.

(10 min)

6. Evaluatie subcommissie (Bijlage 6a)

Behandelveorstel: Toelichting door de voorzitter. Aangeven of u nog vragen of opmerkingen heeft bij het evaluatiedocument (B6a), vaststellen van de inhoud van het document. Na vaststelling zal het evaluatiedocument worden voorgelegd aan de

nieuwe subcommissie Controle en Financiën en worden betrokken bij het opstellen van het inwerkprogramma.

Achtergrond: Tijdens de subcommissie Controle & Financiën van 2 oktober jl. is besloten om een zelfevaluatie uit te voeren nu het einde van de raadsperiode in zicht komt. Op maandag 22 januari jl. heeft de subcommissie in een groeps gesprek een zelfevaluatie uitgevoerd. Het voorliggende document geeft de adviezen weer die uit de zelfevaluatie naar voren zijn gekomen. Het document zal worden voorgelegd aan de nieuwe subcommissie en worden betrokken bij het opstellen van het inwerkprogramma.

(20 min)

7. Evaluatie accountant (Bijlage 7a, geheim)

Behandelveorstel: Toelichting door de voorzitter. Aangeven of u nog vragen of opmerkingen heeft bij het evaluatiedocument (B7a) en vaststellen van het document.

Achtergrond: Tijdens de subcommissie Controle & Financiën van 2 oktober jl. is besloten om een zelfevaluatie uit te voeren nu het einde van de raadsperiode in zicht komt. Tijdens de verzamelen van de inbreng voor deze evaluatie en tijdens het groeps gesprek op maandag 22 januari jl. is een enkele keer de accountant ook het onderwerp geweest. In het voorliggende document zijn deze onderwerpen weergegeven. Middels dit agendapunt wordt de mogelijkheid geboden om de accountant te evalueren in aanwezigheid van de accountant. De uitkomsten van deze evaluatie zijn input voor de aanbesteding van de nieuwe accountant.

(5 min)

8. Advies Raadsaudits (Bijlage 8a)

Behandelveorstel: Toelichting door de voorzitter. Aangeven of u nog vragen of opmerkingen heeft bij het Advies m.b.t de raadsaudits (B8a) en vaststellen van het advies. Na vaststelling zal het advies worden verzonden naar de commissie Mens en Samenleving en commissie Stad en Ruimte.

Achtergrond: Tijdens de subcommissie Controle & Financiën van 13 november jl. heeft de subcommissie gevraagd aan de werkgroep Jaarstukken om, naar aanleiding van de evaluatie van de raadsaudits, een advies uit te werken voor het vervolg ervan. Dit advies ligt nu voor.

(10 min)

9. Wvttk

Behandelveorstel: Dit agendapunt creëert de vrije ruimte voor het behandelen van onderwerpen die niet zijn aangemeld. U kunt naar eigen inschatting onderwerpen inbrengen.

(2 min)

10. Jaarplan 2018.

Behandelveorstel: Het jaarplan wordt elke vergadering geactualiseerd. Wijzigingen t.o.v. de vorige versie zijn schuin gearceerd. Alle vergaderingen vinden plaats in Stadhuis Perskamer.

Datum en tijdstip 2018	Onderwerpen
<i>Overige onderwerpen</i>	– POS/erfpacht extern financieren (verwacht voorjaar 2018). – <i>BDO, presentatie met uitleg soft controls.</i> – <i>Presentatie VPB</i>
<i>Ma. 23 April 18.00u – 19.30u</i>	<i>Kennismaking nieuw subcommissie</i>
Ma. 14 mei <u>17.30u–19.30u</u>	Delegatieoverleg Overleg accountant, voorzitter, evt. andere leden subcommissie, commissiegriffier, team Audit, Financiën. – Afwikkeling controle 2017 (inhoud, proces, financiën). – Planning controle 2018. – Opdrachtbevestiging werkzaamheden accountantscontrole 2018 ('jaarplan') incl. concept-raadsvoorstel (tbv commissie M&S juli). Vergadering subcommissie – Concept Accountantsrapport van bevindingen, incl. accountantsverklaring over de Verantwoording 2017 (in aanwezigheid accountant). – Evt. Concept Reactie van het college op het accountantsrapport.

Datum en tijdstip 2018	Onderwerpen
Ma. 4 juni 18.00u – 19.30u	Vergadering subcommissie – Verantwoording 2017. – Voorjaarsnota 2018. – Advies aan commissie M&S en S&R over bovenstaande punten.
Ma. 10 september 18.00u – 19.30u	Vergadering subcommissie – 2e Technische Wijziging 2018. – Evaluatie jaarrekeningcontrole 2017.
Ma. 8 oktober <u>17.30u</u> – 19.30u	Delegatie-overleg Overleg accountant, voorzitter, evt. andere leden subcommissie, commissiegriffier, team Audit, Financiën. – Voortgang controle 2018 (inhoud, proces, financiën). Vergadering subcommissie – Concept Managementletter 2018 van de accountant (in aanwezigheid accountant). – Evt. Concept Reactie van het college op de Managementletter. – Programmabegroting 2019. – Advies aan commissie M&S en S&R over bovenstaande punten. – Vaststellen jaarplan subcommissie 2019.
Ma. 12 november <u>17.30u</u> – 19.30u	Delegatie-overleg Overleg accountant, voorzitter, evt. andere leden subcommissie, commissiegriffier, team Audit, Financiën. Stand van zaken controle 2018 en nadere afspraken. Vergadering subcommissie – 3e Technische Wijziging 2018. – Onderwerpen/ aandachtspunten voor onderzoeken in jaarplannen auditteam, Rekenkamer, accountant en evt. subcommissie.

(3 min)

11. Rondvraag en sluiting.

.....

VERSLAG SUBCOMMISSIE CONTROLE EN FINANCIËN

13 november 2017 van 18.00–19.30 uur (Stadhuis Perskamer)

Subcommissie: Peter van Corler (voorzitter), Bas Meijer, Dimitri Gilissen, Erwin Derks en Joost Gerrits (commissiegriffier)

Overige deelnemers: Frank Halsema (concernmanager Financiën en Control), Katie Zwetsloot (manager audit), Rob Bouman (BDO), Eelke-Jan Jongsma (BDO), Gerth Molenaar (Secretaris Rekenkamer), John Samsen (BCS), Jan van Veen (financiën), Ed de Haan (BCS)

Afgemeld: Michel Eggermont

Niet aanwezig: Reinhild Freytag, Cees Bos

1a. Opening en mededelingen

De voorzitter deelt mee dat de verslaglegging van de vergadering van de subcommissie voortaan wordt verzorgd door Rosenbaum Select, een Utrechts notuleerbureau.

1b. Vaststellen agenda

Geen bijzonderheden; de agenda wordt vastgesteld zoals opgegeven.

2a. Verslag van 28-08-2017 (bijlage 2a)

Geen bijzonderheden; het verslag wordt vastgesteld.

2b. Verslag van het delegatieoverleg van 26-06-2017 (bijlage 2b, geheim)

Geen bijzonderheden; het verslag wordt vastgesteld.

2c. Verslag van 02-10-2017 (bijlage 2c)

Geen bijzonderheden; het verslag wordt vastgesteld.

2d. Verslag van 02-10-2017, geheim (bijlage 2d, geheim)

In de vorige vergadering werd geconstateerd dat het vertrouwelijke deel van het verslag onderdeel was van het openbare verslag. Er moet nog aan worden toegevoegd dat het betreffende stuk openbaar is gemaakt. Overigens akkoord.

3. Ingekomen en verzonden stukken

De stukken komen aan de orde bij de betreffende agendapunten.

4. Concept managementletter accountant 2017 en reactie van het college daarop

Tijdens het voorafgaande delegatieoverleg werd het controleproces doorgesproken. De accountant heeft toegelicht waarom er tot in detail op procesniveau werd geadviseerd: om meer inzicht te geven in het verloop van de processen en de bijbehorende controlemaatregelen. Dit zorgde voor enige vertraging in de aflevering; desalniettemin werd er geleverd conform afspraken.

Dhr. Bouman licht toe dat de accountant bij de controle in het bijzonder naar de inrichting van processen heeft gekeken. Belangrijke bevinding: beheer autorisatie systemen – dit blijkt uit het dashboard. De accountant toetst de systemen, teneinde te kunnen vaststellen dat autorisaties voldoende zijn afgedekt. Er zijn nog enkele testen en steekproeven achteraf nodig, aldus dhr. Bouman. Er is in de interne controle de afgelopen jaren het een en ander veranderd; er zijn nieuwe medewerkers gekomen, dus verbetering is zeker mogelijk.

Naar aanleiding van de toelichting op het dashboard wordt opgemerkt dat de ontwikkeling testproductie van 'toereikend' naar 'ontoereikend' is verschoven. Wat betekent dat? Mogelijk is dit de vorige keer niet expliciet beoordeeld, veronderstelt de accountant (zie blz. 23, 'niet specifiek beoordeeld'). De commissie vraagt zich af of er nu sprake is van een verbetering of niet. Volgens dhr. Bouman is het niveau gelijk gebleven. De verwachtingen inzake autorisatiebeheer lijken nog niet helemaal overeen te komen. Als het autorisatiebeheer niet gedurende het hele jaar gefunctioneerd heeft, kan de accountant daar niet op steunen.

In het vooroverleg is van gedachten gewisseld over de *soft controls* in de organisatie. Dhr. Bouman licht toe dat de focus van de accountant ligt op de documentatie. Hem is gebleken dat de organisatie wel handelt als er afwijkingen zijn tussen opeenvolgende bestuursrapportages, maar dat je dat niet precies terug kunt zien in de rapporten. De accountant baseert zijn oordeel immers op de *hard controls*. Hij erkent dat het lastig voor de raad is om daar zicht en grip op te krijgen.

Bij wijze van voorbeeld legt dhr. Halsema uit hoe processen in het sociaal domein verlopen. Hij betoogt dat het niet per definitie betekent dat de zaken onder controle zijn als alles op basis van hard controls zijn ingeregeld. Dhr. Gilissen merkt op dat je dan wél van tevoren moet afspreken waar je op gaat letten. Partijen kunnen best met afvinklijstjes werken, als in kwartaalgesprekken ook maar op indicatoren en gewenste uitkomsten wordt gestuurd. Dhr. Bouman stelt dat er niet is gezegd dat er onvoldoende hard controls zijn – de contracten zijn er. De vraag is echter: welke zekerheid geven die? Anderzijds – soft controls zoals leiderschap en interne communicatie zijn wel te meten, maar die geven geen harde zekerheid in audits. Er moet naar zijn mening een aansluiting zijn tussen de financiële administratie en de bestuursrapportage. Een belangrijk aandachtspunt voor de volgende subcommissie, vinden de aanwezigen.

Dhr. Derks pleit voor meer onderbouwing van de fenomenen soft en hard controls, en de balans daarin. Meer hard controls inbouwen lijkt hem de oplossing niet. Dhr. Meijer vult aan dat de raad als geheel hier ook iets van mag vinden. En wat wil de subcommissie zelf er verder mee?

Vervolg behandeling managementletter: rode draad daarin is het steunen op de interne controle – dat duikt steeds op. Dhr. Meijer vraagt of het klopt dat de Sizaregeling in 2016 niet is gecontroleerd. Volgens dhr. Bouman is er toen gegevensgericht gecontroleerd. Er zijn

werkprogramma's per Sizaregeling; de gemeente Utrecht zou daar een interne procedure voor moeten hebben.

Zie 9, 10 en 11, Verhuur. Het valt dhr. Van Corler op dat daar nieuwe gegevens bij staan vermeld. Dat klopt, zegt dhr. Bouman, want er worden meer controlemaatregelen verwacht in de processen rondom bijvoorbeeld leegstandscontrole. De accountant had een intern beheersingsproces verwacht.

Zie 5.3, wachtwoordbeleid (IT-beheersing). Daar zijn aanvullende werkzaamheden opgenomen, met name vanwege autorisatiebeheer. Volgens dhr. Bouman is autorisatiebeheer iets anders; dat geeft aan wie welke bevoegdheden heeft in een systeem. Wachtwoordbeleid betreft de inlogprocedure. Het wachtwoordbeleid is op orde, het autorisatiebeheer (nog) niet.

Hoe moet de subcommissie het hoofdstuk Vooruitblik interpreteren? Er lijkt te staan dat ernaar wordt gestreefd om het controleproces beter te laten verlopen dan voorgaande jaren, maar er kan ook worden gelezen dat er nog het nodige moet gebeuren. Welke verwachting wordt hier uitgesproken? Dhr. Bouman verduidelijkt dat de accountant bij de interimcontrole heeft vastgesteld dat de eerste stappen gezet zijn. De actuele stand van zaken is weergegeven, inclusief wat er naar zijn mening nog moet gebeuren.

Zie bijlage a, bevinding 2, inkoopproces en aanbestedingsregels. Volgens dhr. Gilissen blijkt daaruit dat de gemeente Utrecht daar niet in uitblinkt. Zijn de beheersmaatregelen onvoldoende? Hierop wijst dhr. Jongsma erop dat hier al eerder naar is gevraagd; er is inmiddels een project opgezet dat moet leiden tot een goede inhaalslag, maar daar is wat meer tijd voor nodig. De ingrepen leiden pas in 2018 tot effecten, maar de accountant verwacht dat er bij de volgende controle al wel verbetering zichtbaar zal zijn.

Bij de reactie van het college wordt bevestigd dat er geen discrepantie is tussen de vermelding dat de audits risicogericht blijven en de toelichting van de accountant, die zich juist op meer procesgerichte audits richt.

Dhr. Meijer is ten slotte nog benieuwd bij welke interne beheersmaatregelen (niet zijnde procesbeschrijvingen) de organisatie tijdig een eigen waarneming moet doen. Een echte 'lerende organisatie' kan de accountantscontrole immers voor zijn. Mevr. Zwetsloot erkent dat de accountant niets nieuws te vertellen heeft als de organisatie goed *in control* is. Beter anticiperen is wel het streven in 2018.

Er wordt afgesproken dat de Commissie Mens & Samenleving wordt geïnformeerd via de conceptnotulen van het overleg van de subcommissie.

5. Derde Technische Wijziging 2017 (bijlagen 5a en 5b)

De lijst van mutaties wordt steeds langer, wordt gezegd. De behandelend ambtenaar legt uit dat dit komt doordat de amendementen zijn benoemd. De wijzigingsvoorstellen zijn aan de Peilstokken ontleend. De grootste wijzigingen betreffen onjuist of onvolledig geboekte bedragen. De zaken zijn wél onder controle; wat er (nog) niet goed loopt, is in beeld. Ingewikkeld zijn de dotaties aan de activareserve en de afschrijvingen, zie bijvoorbeeld mutatie 31.

Wat is de Tweede Begrotingsbrief? Er wordt uitgelegd dat dit een brief is die aan de organisatie is gericht – niet aan de raad. In de Tweede Begrotingsbrief worden zaken vermeld zoals loon- en prijscompensaties, en wat dat voor de organisatie betekent.

Zie mutatie 13: waarom wordt dat bedrag nu technisch gewijzigd? Het is in een raamovereenkomst tot en met 2022 opgenomen, dus het is (ruim van tevoren) bekend. Antwoord: waarschijnlijk wordt het jaarlijks toegekend, en niet in één keer voor meerdere jaren. Zie mutatie 26, € 70.000 naar de lasten veiligheid en € 70.000 uit de lasten veiligheid. In dit verband wordt gewezen op de subbeschrijving; er wordt wel degelijk geschoven met bedragen.

Zie blz. 11: daar staat een onjuist jaartal (nota Andere aanpak vastgesteld op 8 december 2017).

Er zijn verder geen vragen of opmerkingen over het voorstel.

6. Onderwerpen / aandachtspunten voor onderzoeken in jaarplannen Team Audit en Rekenkamer

Mevr. Zwetsloot licht toe dat er twee '213a' onderzoeken (doelmatigheid) worden gedaan. Daarnaast zijn er procesaudits in overleg met de businesscontrollers, en vernieuwingsprojecten. Suggesties zijn hier nog niet voor; de jaarplannen zijn nog niet klaar. n.b.: het jaar begint voor de Team Audit op 1 april in verband met afstemming op de accountantscontrole. De raad kan in februari 2018 een conceptplan verwachten, vaststelling volgt in mei.

Dhr. Gilissen pleit voor een onderzoek naar doelmatigheid participatietrajecten – in het bijzonder de doelmatigheid van investeringen. Dhr. Meijer noemt doeltreffendheid privacycharter Buurtteamorganisatie. De gemeente heeft met die organisatie afspraken gemaakt over hoe om te gaan met vertrouwelijke informatie; er is geen beeld van hoe het naleven van die afspraken geborgd is, en hoe dat in noodgevallen gaat. Verder wordt afgesproken dat de raadsleden in hun fracties nog naar suggesties vragen.

De Rekenkamer publiceert de komende tijd enkele afgeronde onderzoeken (Langer zelfstandig thuis wonen en het focusonderzoek Jongeren met een arbeidsbeperking). In september jl. sprak de Rekenkamer met raadsleden over vastgoed; daarnaar wordt een onderzoek voorbereid. Er volgt een tweede focusonderzoek in het kader van de Participatiewet, namelijk naar het derde

en vierde arrangement. Het onderzoek naar de daklozenopvang wordt waarschijnlijk in het eerste kwartaal of net na de verkiezingen gepubliceerd. Het bestuur van de Rekenkamercommissie heeft besloten om in het tweede kwartaal 2018 om raadsbrede inbreng te vragen, met het oog op het aantreden van de nieuwe gemeenteraad. Het nu nog lopende jaarplan bevat een groslijst; de Rekenkamercommissie wil die graag met de nieuwe raad bespreken om onderwerpen met actualiteitswaarde te kunnen kiezen. Wellicht is een onderzoek naar Informatieveiligheid interessant; dat leeft sterk in het hele land.

7. Evaluatie pilot Raadsaudits

De vraag aan de subcommissie is welke richting de leden willen meegeven voor vervolgstappen. Dhr. Meijer stelt dat de bevindingen tot nog toe vooral over de randvoorwaarden van audits gaan; een volgende keer zou men meer naar de inhoud moeten kijken. Er wordt op gewezen dat de motie de Jaarrekening 2017 betrof; het college heeft in een brief al aangegeven wat er wordt gedaan om de informatievoorziening te verbeteren. Dhr. Gerrits vult aan dat er naar aanleiding van de conclusies wel is ingezet op het aanleveren van meer inhoudelijke informatie; dat wordt echter niet altijd herkend. De rapporteurs lijken vooral een technische analyse te willen doen, maar van de vraag of het doel bereikt wordt blijven zij liever weg, omdat dat erg in de richting gaat van een politiek oordeel. Hier moet nog een goede weg in gevonden worden.

Uiteindelijk is het de vraag of de analyse wordt ingezet ten behoeve van de begrotingsbehandeling en de jaarstukken – en of de commissie dan wat voorbereidend werk wil doen voor de hele raad. Zij kan er ook een groter traject van maken, meer richting doorlichting van beleid, inclusief gesprekken met uitvoerende instanties. Gedurende een cyclus van vier jaar kunnen zo alle onderwerpen een keer worden behandeld.

Er wordt afgesproken dat de begeleidingsgroep bekijkt welke vervolgstappen mogelijk zijn. Een beslissing is aan de nieuwe raad.

8. Proces evaluatie subcommissie Controle & Financiën

In het voorafgaande delegatieoverleg is aan de accountant om feedback gevraagd. In de voorbereiding op de evaluatie kunnen er enkele gesprekken worden gepland, waarna er in januari 2018 een bijeenkomst met de leden van de subcommissie wordt georganiseerd onder leiding van een externe voorzitter. Dhr. Meijer zou graag zien dat de leden van de subcommissie ook aangeven wat zij zelf als zinvolle *outcome* zien: wat rechtvaardigt het bestaan van de subcommissie? Wat voorkómt de subcommissie met haar aanpak? Een belangrijke vraag is ook hoe er wordt voorkomen dat de evaluatie blijft hangen in technisch-finciële inhoud.

Geen van de aanwezigen heeft bezwaar tegen de geschetste opzet. De voorzitter en de commissiegriffier werken een en ander verder uit, en willen dan ook het proces van de evaluatie met de accountant meenemen.

9. Wvttk

Geen opmerkingen.

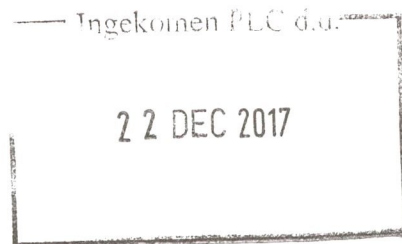
10. Jaarplan 2018

Wat betreft de aanbestedingsprocedure nieuwe accountant hebben voorzitter en commissiegriffier gesproken met het bureau Aanbestedingen. Het voorstel kan waarschijnlijk worden vastgesteld in de volgende vergadering van de subcommissie (05-02-2018). De leden van de subcommissie zijn er dan vrij in om zich te laten vergezellen door een fractiegenoot, want de vergaderingen zijn openbaar.

Zie de planning voor 14 mei 2018: De eerste bijeenkomst van de subcommissie bijna twee maanden na de verkiezingen. Dhr. Gilissen dringt erop aan om eerder een (extra) overleg in te plannen, eventueel een informele kennismakingsbijeenkomst.

11. Rondvraag en sluiting

Er wordt geen gebruik gemaakt van de rondvraagmogelijkheid. De voorzitter bedankt de aanwezigen voor hun inbreng, en sluit de vergadering.

VERZONDEN 21 DEC 2017

PROVINCIE UTRECHT

Aan de raad van de gemeente Utrecht
Postbus 16200
3500 CE UTRECHT

DATUM	20 december 2017	TEAM	BIN / IBT Financieel Toezicht
NUMMER	81C50A65	REFERENTIE	A.J.J. van Dixhoorn-Hoogenboom
UW BRIEF VAN	e-mail 14 november 2017	DOORKIESNUMMER	030-2582455
UW NUMMER	4729199	E-MAILADRES	ria.van.dixhoorn-hoogenboom@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE	geen	ONDERWERP	Beoordeling begroting 2018

Geachte raad,

U heeft ons in het kader van het financieel toezicht, onderdeel van het Interbestuurlijk Toezicht (IBT), de jaarrekening 2016, begroting 2018 en meerjarenraming 2019 – 2021 toegezonden. Aan de hand van de ingezonden begroting vormen wij een oordeel over de financiële positie van uw gemeente. Dit oordeel is belangrijk voor ons besluit over de in te stellen toezichtvorm; repressief toezicht of preventief toezicht.

Toetsingscriteria

Ons oordeel baseren wij op de kaders en criteria genoemd in:

1. de Gemeentewet (artikel 203);
2. de Algemene Wet Bestuursrecht (titel 10:2);
3. het Besluit Begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
4. het gemeenschappelijk financieel toezichtkader "Kwestie van evenwicht", van 8 april 2014;
5. onze begrotingsrichtlijnen en toetsingsaspecten van 28 februari 2017.

Bevindingen en beoordeling

Wij hebben uw begroting 2018 en jaarrekening 2016 tijdig ontvangen. Naar aanleiding van onze beoordeling komen wij tot de volgende opmerkingen.

Toezichtregime begroting 2018: repressief toezicht

Wij hebben vastgesteld dat uw gemeente voldoet aan de criteria om voor repressief toezicht in aanmerking te komen. Uw programmabegroting 2018 is structureel en reëel in evenwicht. Dit betekent dat de structurele baten voldoende zijn om de structurele lasten te dekken. Op grond hiervan hebben wij besloten dat uw gemeente in 2018 voor het reguliere repressieve toezicht in aanmerking komt. U kunt uw begroting direct uitvoeren. Onze goedkeuring is niet nodig. Wel verzoeken wij u de begrotingswijzigingen binnen twee weken na vaststelling naar ons toe te sturen.

Indien u een uitgebreidere toelichting wenst op onze bevindingen dan zijn wij hiertoe van harte bereid. De bovengenoemde contactpersoon kunt u hiervoor benaderen.

Een afschrift van onze brief zenden wij – ter kennisgeving – naar uw college van burgemeester en wethouders.

Tot slot

Naast het financieel toezicht toetsen wij in het kader van het interbestuurlijk toezicht ook uw taakuitvoering op de terreinen omgevingsrecht, huisvesting vergunninghouders en informatie- en archiefbeheer. Deze werkvelden kennen een ander beoordelingsritme. Onze toezichtbrieven hierover ontvangt u op een ander tijdstip.

Sinds september 2017 publiceren wij de resultaten van ons toezicht op de interactieve IBT-kaart. Zie daarvoor www.provincie-utrecht.nl/interbestuurlijktoezicht. Deze brief wordt vanaf 1 maart 2018 ook toegankelijk via deze kaart.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Utrecht,
namens hen,

mr. J. Verbeek-Nijhof
Gedeputeerde Mobiliteit, Financiën, Water en Integraal Gebiedsprogramma

Belanghebbenden kunnen op grond van de Algemene wet bestuursrecht binnen 6 weken na de datum van verzending of uitreiking van dit besluit daartegen bezwaar maken door het indienen van een gemotiveerd bezwaarschrift. Het bezwaarschrift moet worden gericht aan:

Gedeputeerde Staten van Utrecht, t.a.v. de secretaris van de AWB-Adviescommissie bezwaarschriften van PS en GS,
postbus 80300, 3508 TH Utrecht.

Aan de behandeling van een bezwaarschrift zijn voor de indiener geen kosten verbonden.

Indien bezwaar is gemaakt kan ook om een voorlopige voorziening worden gevraagd, als er tijdelijke maatregelen nodig zijn waarmee niet tot de beslissing op het bezwaarschrift kan worden gewacht. Het verzoek moet worden gedaan bij de Voorzieningenrechter van de Rechtbank Midden-Nederland, Sector bestuursrecht, postbus 16005, 3500 DA Utrecht. Bij het verzoek om voorlopige voorziening moet een kopie van het bezwaarschrift worden gevoegd. Hiervoor is griffierecht verschuldigd.

provincie :: Utrecht

Postbus 80300, 3508 TH Utrecht

TNT Post
Port betaald
Port Payé
Pays-Bas

NX3PP #8221XDX#00#0000#

Ingekomen PLC d d
22 DEC 2017

voorstel aan de raad

Opgesteld door	Bestuurs-en Concernstaf
Kenmerk	Koolenbrander, J.M.W. (Annemarie) 5088580
Vergadering	
Vergaderdatum	
Geheim	Nee
Beleidsveld	Financien en belastingen

Eerste begrotingswijziging 2018

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor het volgende te besluiten:

- 1 De eerste (meerjaren) begrotingswijziging 2018 vast te stellen.

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

De secretaris,

De burgemeester,

Drs. G.G.H.M. Haanen

Mr. J.H.C. van Zanen

Conclusie commissie

Bijlages

Voorstel: Voorstel_9428

Bijlage: Eerste begrotingswijziging 2018

Eerdere besluitvorming

Uitvoering

Context

Drie keer per jaar wordt de (meerjaren) begroting aangepast. De begrotingswijziging is opgebouwd uit technische wijzigingen en de administratieve verwerking van eerdere besluitvorming. Dit is de eerste wijziging van de vastgestelde Programmabegroting 2018.

De gemeenteraad beschikt over het budgetrecht op grond van artikel 192 van de Gemeentewet, als onderdeel van haar kaderstellende rol. Het budgetrecht houdt in dat het college alleen uitgaven kan doen en verplichtingen kan aangaan na toestemming of autorisatie van de raad. Met de vaststelling van de programmabegroting geeft de raad het college deze toestemming.

Dit budgetrecht heeft betrekking op de programma's (incl. mutaties op reserves), kredieten (investeringen) en bestedingen ten laste van voorzieningen (bijv. beheerplannen groot onderhoud). De bevoegdheid tot het verschuiven van budgetten tussen programma's (incl. mutaties op reserves), kredieten (investeringen) en bestedingen ten laste van voorzieningen (bijv. beheerplannen groot onderhoud) is daarom voorbehouden aan de raad.

De mutaties van baten en lasten, mutaties in reserves en mutaties tussen programma's worden aan de raad voorgelegd. Mutaties tussen producten, binnen het programma en waarbij geen mutatie in baten, lasten of reserves optreedt worden vastgesteld door het college.

De mutaties worden toegelicht in de bijlage.

Beslispunt

- 1 De eerste (meerjaren) begrotingswijziging 2018 vast te stellen.

Argumenten

- 1.1 Deze eerste begrotingswijziging 2018 bevat de verwerking van amendement 2017/59 op de Programmabegroting 2018 en een aantal technische mutaties.
De begrotingswijziging is opgebouwd uit mutaties van begrote bedragen zonder beleidsgevolgen (techniek) en de administratieve verwerking van besluitvorming. De meest omvangrijke technische mutatie betreft de aanpassing van de omslagrente.
- 1.2 Hiermee wordt de Programmabegroting 2018 en de meerjarenraming geactualiseerd.

Opgesteld door	Bestuurs-en Concernstaf
Kenmerk	Koolenbrander, J.M.W. (Annemarie)
Vergadering	5088580
Vergaderdatum	
Jaargang en nummer	
Beleidsveld	Financien en belastingen

Eerste begrotingswijziging 2018

besluit

- 1 De eerste (meerjaren) begrotingswijziging 2018 vast te stellen.

Aldus besloten in de vergadering van de raad, gehouden op

De griffier
mr. M. van Hall

De voorzitter gemeenteraad
mr. J.H.C. van Zanen

Eerste begrotingswijziging 2018

Hierbij leggen wij de eerste begrotingswijziging 2018 aan u voor. Een begrotingswijziging bestaat uit technische aanpassingen van de begroting, verwerking van raadsbesluiten en verwerking van besluiten over de cyclusproducten. Mutaties zijn budgettair neutraal. Conform de toezegging in de commissie Mens en Samenleving van 17 februari 2015 worden mutaties kleiner dan 0,05 miljoen euro niet toegelicht. De mutaties in de meerjarenraming zijn in één totaaltabel (tabel 2) weergegeven.

1.1 Techniek algemeen

Onderstaand de toelichtingen bij de begrotingswijziging mutaties (tabel 1). Dit betreft beleidsarme mutaties of de administratieve verwerking van raadsbesluiten. Het duurt drie tot zes maanden voordat u van een raadsbesluit de administratieve verwerking in een begrotingswijziging ziet. De volgorde hieronder correspondeert met die van de Programma's in de Programmabegroting 2018.

1.1.1 Bewoners en Bestuur

Bedragen * 1.000 EUR	2018				2019				2020				2021			
	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting
Mutatie 1	-2				-1											
Mutaties < 0,05 miljoen euro	-22				-22				-22				-22			
	-24	0	0	0	-23	0	0	0	-22	0	0	0	-22	0	0	0

Mutatie 1 (2674)

Op grond van het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) is de Notitie rente 2017 gepubliceerd, waarin expliciet is voorgeschreven hoe de interne rente moet worden bepaald. Het effect hiervan is nog niet volledig in de Programmabegroting 2018 verwerkt. In de paragraaf Financiering (tabel 5) is de berekening van het nieuwe renteomslagpercentage opgenomen: 2% (was 4%). Dit leidt tot een daling van het financieringsresultaat, die wordt gecompenseerd door afnemende rentelasten in de programma's waar kapitaallasten zijn begroot. Afgezien van de doorwerking in de kostendekkende tarieven is dit een budgettair neutrale aanpassing. In deze wijziging wordt de doorwerking van de wijziging van het renteomslagpercentage in de programma's verwerkt. De toerekening van rente over

de boekwaarde van de materiele vaste activa en de vaste activa reserves halveert. Voor investeringen die annuïtair worden afgeschreven wijzigt ook het afschrijvingsbestanddeel, dat hierdoor aanvankelijk hoger wordt en na verloop van jaren lager. In deze wijziging is ook dat effect structureel verwerkt op basis van de berekening 2018. De tegenboeking voor deze hogere afschrijvingslast is gedaan op het treasury-resultaat. Vanaf 2019 en verder zal er voor volledig afgeschreven activa opnieuw berekend worden wat de benodigde kapitaallast is voor de vervangingsinvestering, dit zal een lager bedrag zijn. Deze mutaties zullen in een volgende technische wijziging worden verwerkt.

Van	Bewoners en Bestuur	Bewoners betrekken	Lasten	Incidenteel	2018	-2.000
Naar	Stedelijke ontwikkeling	Monumentale en cultuurhistorische waarde	Baten	Structureel vanaf	2018	108.005
Naar	Stedelijke ontwikkeling	Wonen	Baten	Structureel vanaf	2018	323.147
Van	Stedelijke ontwikkeling	Erfpachtbeheer	Lasten	Structureel vanaf	2018	-4.129.000
Van	Stedelijke ontwikkeling	Monumentale en cultuurhistorische waarde	Lasten	Structureel vanaf	2018	-83.690
Van	Stedelijke ontwikkeling	Wonen	Lasten	Structureel vanaf	2018	-610.852
Naar	Bereikbaarheid	Uitvoeren van maatregelen autoparkeren	Baten	Structureel vanaf	2018	1.560
Van	Bereikbaarheid	Uitvoeren van maatregelen autoparkeren	Lasten	Incidenteel	2018	-33.381
Van	Bereikbaarheid	Uitvoeren van maatregelen fietsparkeren	Lasten	Incidenteel	2018	-5.724
Naar	Openbare ruimte en groen	Achterstallig onderhoud wegwerken	Lasten	Structureel vanaf	2018	41.077
Naar	Openbare ruimte en groen	Het afval ophalen en de infrastructuur	Lasten	Structureel vanaf	2018	4.359
Van	Openbare ruimte en groen	Achterstallig onderhoud wegwerken	Lasten	Structureel vanaf	2018	-89.505
Van	Openbare ruimte en groen	Handhaven van de algemene regelgeving	Lasten	Incidenteel	2018	-1.625
Van	Openbare ruimte en groen	Het afval ophalen en de infrastructuur	Lasten	Structureel vanaf	2018	-25.631
Van	Openbare ruimte en groen	Onderhouden van het groen	Lasten	Structureel vanaf	2018	-13.645
Van	Openbare ruimte en groen	Schoonhouden van de openbare ruimte	Lasten	Structureel vanaf	2018	-13.645
Van	Werk en Inkomen	Armoedebestrijding	Lasten	Incidenteel	2018	-16.000
Van	Maatschappelijke Ondersteuning	Basisvoorzieningen	Lasten	Incidenteel	2018	-52.000
Van	Volksgezondheid	Inzet Volksgezondheid	Lasten	Structureel vanaf	2018	-60.000
Van	Cultuur	Programmering en productie	Lasten	Incidenteel	2018	-70.000
Van	Sport	Buitenaccommodaties	Lasten	Structureel vanaf	2018	-1.157

Van	Gemeentelijk Vastgoed	Duurzame en toegankelijke accommodaties/	Lasten	Incidenteel	2018	-13.793.389
Naar	Algemene middelen	Langlopende geldleningen	Lasten	Incidenteel	2018	20.513.096
Van	Algemene middelen	Langlopende geldleningen	Lasten	Structureel vanaf	2018	-1.000.000
Van	Overhead	BCS (Advies en ondersteuning)	Lasten	Structureel vanaf	2018	-3.000
Van	Overhead	IB (Advies en ondersteuning)	Lasten	Incidenteel	2018	-987.000
Van	Bewoners en Bestuur	Bewoners betrekken	Lasten	Incidenteel	2019	-1.000
Van	Bereikbaarheid	Uitvoeren van maatregelen autoparkeren	Lasten	Incidenteel	2019	-18.715
Van	Bereikbaarheid	Uitvoeren van maatregelen fietsparkeren	Lasten	Incidenteel	2019	-5.018
Van	Bereikbaarheid	Uitvoeren van proj. en maatr.auto gebrui	Lasten	Incidenteel	2019	-465.000
Van	Openbare ruimte en groen	Handhaven van de algemene regelgeving	Lasten	Incidenteel	2019	-1.462
Van	Werk en Inkomen	Armoedebestrijding	Lasten	Structureel vanaf	2019	-17.000
Van	Maatschappelijke Ondersteuning	Basisvoorzieningen	Lasten	Incidenteel	2019	-50.000
Van	Cultuur	Programmering en productie	Lasten	Incidenteel	2019	-62.000
Van	Gemeentelijk Vastgoed	Duurzame en toegankelijke accommodaties/	Lasten	Incidenteel	2019	-15.362.241
Naar	Algemene middelen	Langlopende geldleningen	Lasten	Incidenteel	2019	22.503.413
Van	Overhead	IB (Advies en ondersteuning)	Lasten	Incidenteel	2019	-969.000
Van	Bereikbaarheid	Uitvoeren van maatregelen autoparkeren	Lasten	Incidenteel	2020	-8.371
Van	Bereikbaarheid	Uitvoeren van maatregelen fietsparkeren	Lasten	Incidenteel	2020	-4.285
Van	Bereikbaarheid	Uitvoeren van proj. en maatr.auto gebrui	Lasten	Incidenteel	2020	-930.000
Van	Openbare ruimte en groen	Handhaven van de algemene regelgeving	Lasten	Incidenteel	2020	-1.300
Van	Maatschappelijke Ondersteuning	Basisvoorzieningen	Lasten	Incidenteel	2020	-49.000
Van	Cultuur	Programmering en productie	Lasten	Incidenteel	2020	-54.000

Van	Gemeentelijk Vastgoed	Duurzame en toegankelijke accommodaties/	Lasten	Incidenteel	2020	-15.930.272
Naar	Algemene middelen	Langlopende geldleningen	Lasten	Incidenteel	2020	23.505.205
Van	Overhead	IB (Advies en ondersteuning)	Lasten	Incidenteel	2020	-959.000
Van	Bereikbaarheid	Uitvoeren van maatregelen autoparkeren	Lasten	Incidenteel	2021	-289
Van	Bereikbaarheid	Uitvoeren van maatregelen fietsparkeren	Lasten	Incidenteel	2021	-3.522
Van	Bereikbaarheid	Uitvoeren van proj. en maatr.auto gebrui	Lasten	Incidenteel	2021	-868.000
Van	Openbare ruimte en groen	Handhaven van de algemene regelgeving	Lasten	Structureel vanaf	2021	-1.138
Van	Maatschappelijke Ondersteuning	Basisvoorzieningen	Lasten	Incidenteel	2021	-48.000
Van	Cultuur	Programmering en productie	Lasten	Structureel vanaf	2021	-46.000
Van	Gemeentelijk Vastgoed	Duurzame en toegankelijke accommodaties/	Lasten	Incidenteel	2021	-15.982.914
Naar	Algemene middelen	Langlopende geldleningen	Lasten	Incidenteel	2021	23.465.840
Van	Overhead	IB (Advies en ondersteuning)	Lasten	Structureel vanaf	2021	-947.000
Van	Bereikbaarheid	Uitvoeren van proj. en maatr.auto gebrui	Lasten	Incidenteel	2022	-806.000
Naar	Algemene middelen	Langlopende geldleningen	Lasten	Incidenteel	2022	23.352.029

1.1.2 Stedelijke ontwikkeling

Bedragen * 1.000 EUR	2018				2019				2020				2021			
	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting
Mutatie 1	-4.824	-431			-4.824	-431			-4.824	-431			-4.824	-431		
Mutaties < 0,05 miljoen euro	3				3				3				3			
	-4.821	-431	0	0	-4.821	-431	0	0	-4.821	-431	0	0	-4.821	-431	0	0

Mutatie 1 zie Bewoners en Bestuur

1.1.4 Bereikbaarheid

Bedragen * 1.000 EUR	2018				2019				2020				2021			
	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting
Mutatie 1	-39	-2			-489	-2			-943	-2			-872	-2		
Mutaties < 0,05 miljoen euro																
	-39	-2	0	0	-489	-2	0	0	-943	-2	0	0	-872	-2	0	0

Mutatie 1 zie Bewoners en Bestuur

1.1.5 Openbare ruimte en groen

Bedragen * 1.000 EUR	2018				2019				2020				2021			
	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting
Mutatie 2	75				75				75				75			
Mutatie 1	-99				-98				-98				-98			
Mutaties < 0,05 miljoen euro																
	-24	0	0	0	-23	0	0	0	-23	0	0	0	-23	0	0	0

Mutatie 2 (2637)

Betreft de overheveling van het huisvestingsbudget van het programma Overhead naar Openbare ruimte en groen vanwege het afstoten van de locatie JC Maylaan.

Naar	Openbare ruimte en groen	Achterstallig onderhoud wegwerken	Lasten	Structureel vanaf	2018	75.000
Van	Overhead	IB (HRM, Facilitair)	Lasten	Structureel vanaf	2018	-75.000

Mutatie 1 zie Bewoners en Bestuur

1.1.7 Werk en Inkomen

Bedragen * 1.000 EUR	2018				2019				2020				2021			
	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting
Mutatie 3	-9.590	-9.590			-9.590	-9.590			-9.590	-9.590			-9.590	-9.590		
Mutatie 1	-16				-17				-17				-17			
Mutatie 4	-3.972	-3.972			-3.972	-3.972			-3.972	-3.972			-3.972	-3.972		
Mutaties < 0,05 miljoen euro																
	-13.578	-13.562	0	0	-13.579	-13.562	0	0	-13.579	-13.562	0	0	-13.579	-13.562	0	0

Mutatie 3 (2630)

Voor het product verstrekken bijstand actualiseren wij de begroting van 2018 op basis van de voorlopige BUIG beschikking 2018. De baten sluiten hierdoor aan op het bedrag uit de voorlopige beschikking. De baten van de specifieke rijksbijdrage voor de bijstandsverstrekking hebben wij de afgelopen jaren niet aangepast. De reden hiervoor is dat de baten nog erg aan het wijzigen waren door verdere doorontwikkeling van het landelijke BUIG verdeelmodel. Om de begroting toch beter aan te laten sluiten bij de werkelijkheid passen we de baten nu aan. De structurele baten na 2018 kunnen wij nog niet inschatten en daarom gaan wij vooralsnog uit van het niveau van 2018. Bij de beschikking over het BUIG budget 2019 zullen wij de meerjarenbegroting hierop aanpassen.

Van	Werk en Inkomen	Verstrekken bijstand	Baten	Structureel vanaf	2018	-9.589.617
Van	Werk en Inkomen	Verstrekken bijstand	Lasten	Structureel vanaf	2018	-9.589.617

Mutatie 1 zie Bewoners en Bestuur

Mutatie 4 (2685)

Vanaf 2017 gaan de rijksbijdrage voor de Sociale werkvoorziening direct naar de 'werkgemeente' van de Wsw-ers. Hierdoor hoeven wij niet meer te verrekenen met omliggende woongemeenten en ontvangen wij ook niet meer de baten.

Van	Werk en Inkomen	Sociale werkvoorziening	Baten	Structureel vanaf	2018	3.972.300
Van	Werk en Inkomen	Sociale werkvoorziening	Lasten	Structureel vanaf	2018	-3.972.300

1.1.9 Maatschappelijke Ondersteuning

Bedragen * 1.000 EUR	2018				2019				2020				2021			
	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting
Mutatie 1	-52				-50				-49				-48			
Mutatie 5									-1.300							
Mutaties < 0,05 miljoen euro																
	-52	0	0	0	-50	0	0	0	-1.349	0	0	0	-48	0	0	0

Mutatie 1 zie Bewoners en Bestuur

Mutatie 5 (2719)

Bij de verwerking van de Voorjaarsnota 2017 in de Tweede begrotingswijziging 2017 is per abuis de bijdrage voor de Vuelta voor 2020 verwerkt in het programma Maatschappelijke Ondersteuning op de kostenplaats van de Regeling Tegemoetkoming Zorgkosten (RTZ).

Door deze begrotingswijziging wordt de begroting van de RTZ gecorrigeerd naar nihil en komt de bijdrage voor de Vuelta op de juiste kostenplaats terecht.

Naar	Sport	Sportevenementen	Lasten	Incidenteel	2020	1.300.000
Van	Maatschappelijke Ondersteuning	Aanvullende ondersteuning	Lasten	Incidenteel	2020	-1.300.000

1.1.11 Volksgezondheid

Bedragen * 1.000 EUR	2018				2019				2020				2021			
	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting
Mutatie 1	-60				-60				-60				-60			
Mutaties < 0,05 miljoen euro	11		11		11		11		11		11		11		11	
	-49	0	11	0	-49	0	11	0	-49	0	11	0	-49	0	11	0

Mutatie 1 zie Bewoners en Bestuur

1.1.13 Cultuur

Bedragen * 1.000 EUR	2018				2019				2020				2021			
	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting
Mutatie 1	-70				-62				-54				-46			
Mutaties < 0,05 miljoen euro																
	-70	0	0	0	-62	0	0	0	-54	0	0	0	-46	0	0	0

Mutatie 1 zie Bewoners en Bestuur

1.1.14 Sport

Bedragen * 1.000 EUR	2018				2019				2020				2021			
	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting
Mutatie 1	-1				-1				-1				-1			
Mutatie 5									1.300							
Mutaties < 0,05 miljoen euro																
	-1	0	0	0	-1	0	0	0	1.299	0	0	0	-1	0	0	0

Mutatie 1 zie Bewoners en Bestuur

Mutatie 5 zie Maatschappelijke Ondersteuning

1.1.15 Gemeentelijk Vastgoed

Bedragen * 1.000 EUR	2018				2019				2020				2021			
	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting
Mutatie 6	85				85				85				85			
Mutatie 1	-13.793				-15.362				-15.930				-15.983			
Mutaties < 0,05 miljoen euro																
	-13.708	0	0	0	-15.277	0	0	0	-15.845	0	0	0	-15.898	0	0	0

Mutatie 6 (2639)

Betreft de verwerking van de kredietaanvraag groot onderhoud Stadhuis (raadsbesluit 2017, nr. 35, i juni 2017). De vrijval van het huurbudget Zwaansteeg (€ 85.000) wordt voor dit doel ingezet.

Naar	Gemeentelijk Vastgoed	Duurzame en toegankelijke accommodaties/	Lasten	Structureel vanaf	2018	85.000
Van	Overhead	IB (HRM, Facilitair)	Lasten	Structureel vanaf	2018	-85.000

Mutatie 1 zie Bewoners en Bestuur

1.1.16 Algemene middelen

Bedragen * 1.000 EUR	2018				2019				2020				2021			
	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting
Mutatie 1	19.513				21.503				22.505				22.466			
Mutaties < 0,05 miljoen euro																
	19.513	0	0	0	21.503	0	0	0	22.505	0	0	0	22.466	0	0	0

Mutatie 1 zie Bewoners en Bestuur

1.1.17 Overhead

Bedragen * 1.000 EUR	2018				2019				2020				2021			
	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting
Mutatie 2	-75				-75				-75				-75			
Mutatie 6	-85				-85				-85				-85			
Mutatie 1	-990				-972				-962				-950			
Mutaties < 0,05 miljoen euro	-15	-34			-15	-34			-15	-34			-15	-34		
	-1.165	-34	0	0	-1.147	-34	0	0	-1.137	-34	0	0	-1.125	-34	0	0

Mutatie 1 zie Bewoners en Bestuur

Mutatie 6 zie Gemeentelijk Vastgoed

Mutatie 2 zie Openbare Ruimte en Groen

1.2 Techniek verplicht

In de tabel in bijlage 1, kolom techniek verplicht is het resultaat te zien van de verdeling van bedrijfsvoeringsposten over de programma's. Voor de Eerste begrotingswijziging 2018 is dit onderdeel niet van toepassing.

1.3 Administratieve verwerking besluitvorming cyclusdocumenten

Amendement 59, 2017: Investeer in looproutes, fietsparkeren en ondernemers

1.4 Kostentoerekening en totaaloverzicht

Voor begrotingsjaar 2018 is de kostentoerekening tussen de onderdelen verwerkt. Ook worden kosten van het onderdeel algemene ondersteuning via verdeelsleutels weer verdeeld naar de programma's. Het resultaat hiervan is in tabel 1, kolom kostentoerekening weergegeven.

In bijlage 1 vindt u de wijzigingen in de Programmabegroting 2018.

In bijlage 2 vindt u de wijzigingen in de Programmabegroting 2019-2021.

In bijlage 3 vindt u de nominale programmabegroting 2018 en de wijzigingen per wijzigingsronde.

In bijlage 4 vindt u de actuele programmabegroting

In bijlage 5 vindt u actuele de productenraming in de programmabegroting 2018.

1.5 Tabellen

Tabel 1. Mutaties 1e technische wijziging huidig jaar

Tabel 1	Algemeen	Verplichte posten	Besluitvorming incl. LP en LR, b&d voorstellen	Kostentoerekening	Totaalresultaat
	* 1.000 EUR	* 1.000 EUR	* 1.000 EUR	* 1.000 EUR	* 1.000 EUR
Bewoners en Bestuur	-24			29	5
Stedelijke ontwikkeling	-4.821			-629	-5.450
Bereikbaarheid	-39		188	301	449
Openbare ruimte en groen	-24		119	185	280
Economie			50		50
Werk en Inkomen	-13.578			18	-13.559
Maatschappelijke Ondersteuning	-52			-15	-67
Volksgezondheid	-49			-70	-118
Veiligheid				631	631
Cultuur	-70				-70
Sport	-1			-8	-9
Gemeentelijk Vastgoed	-13.708			48	-13.660
Algemene middelen	19.513				19.513
Overhead	-1.165			-383	-1.548
Totaal Lasten	-14.018		356	108	-13.554
Stedelijke ontwikkeling	-431				-431
Bereikbaarheid	-2		375		373
Openbare ruimte en groen			-19		-19
Werk en Inkomen	-13.562				-13.562
Volksgezondheid				108	108
Overhead	-34				-34
Totaal Baten	-14.029		356	108	-13.565
Saldo van lasten en baten	11	0	0	0	11

Volksgezondheid	11				11
Onttrekking reserves	11				11
Saldo van lasten en baten	0	0	0	0	0

Tabel 2. Mutaties meerjarenraming 2019 – 2021

Tabel 2	Mutaties 2019	Mutaties 2020	Mutaties 2021
	* 1.000 EUR	* 1.000 EUR	* 1.000 EUR
Bewoners en Bestuur	6	7	7
Stedelijke ontwikkeling	-5.450	-5.450	-5.450
Bereikbaarheid		-454	-384
Openbare ruimte en groen	280	280	280
Economie	50	50	50
Werk en Inkomen	-13.560	-13.560	-13.560
Maatschappelijke Ondersteuning	-65	-1.364	-63
Volksgezondheid	-143	-143	-143
Veiligheid	631	631	631
Cultuur	-62	-54	-46
Sport	-9	1.291	-9
Gemeentelijk Vastgoed	-15.229	-15.797	-15.850
Algemene middelen	21.503	22.505	22.466
Overhead	-1.530	-1.520	-1.508
Totaal Lasten	-13.579	-13.579	-13.579
Stedelijke ontwikkeling	-431	-431	-431
Bereikbaarheid	373	373	373
Openbare ruimte en groen	-19	-19	-19
Werk en Inkomen	-13.562	-13.562	-13.562
Volksgezondheid	83	83	83
Overhead	-34	-34	-34
Totaal Baten	-13.590	-13.590	-13.590
Saldo van lasten en baten	11	11	11
Stedelijke ontwikkeling			
Duurzaamheid			
Bereikbaarheid			
Openbare ruimte en groen			
Onderwijs			
Cultuur			
Sport			

Gemeentelijk Vastgoed			
Algemene middelen			
Overhead			
Storting reserves	0	0	0
Bewoners en Bestuur			
Stedelijke ontwikkeling			
Duurzaamheid			
Bereikbaarheid			
Openbare ruimte en groen			
Economie			
Werk en Inkomen			
Onderwijs			
Maatschappelijke Ondersteuning			
Volksgezondheid	11	11	11
Cultuur			
Sport			
Gemeentelijk Vastgoed			
Algemene middelen			
Overhead			
Onttrekking reserves	11	11	11
Saldo na mutaties reserves	0	0	0

Tabel 3. Actuele begroting 2018

Tabel 3	Nominale begroting 2018	1e TW 2018	2e TW 2018	3e TW 2018	Actuele begroting 2018
	* 1.000 EUR	* 1.000 EUR	* 1.000 EUR	* 1.000 EUR	* 1.000 EUR
Bewoners en Bestuur	36.413	5			36.418
Stedelijke ontwikkeling	181.937	-5.450			176.487
Duurzaamheid	10.835				10.835
Bereikbaarheid	79.974	449			80.424
Openbare ruimte en groen	147.067	280			147.346
Economie	15.382	50			15.432
Werk en Inkomen	235.240	-13.559			221.680
Onderwijs	101.190				101.190
Maatschappelijke Ondersteuning	204.920	-67			204.853
Jeugd	69.675				69.675
Volksgezondheid	23.546	-118			23.428
Veiligheid	45.780	631			46.411
Cultuur	48.636	-70			48.566
Sport	35.011	-9			35.002
Gemeentelijk Vastgoed	26.632	-13.660			12.972
Algemene middelen	39.165	19.513			58.678
Overhead	146.720	-1.548			145.173
Totaal Lasten	1.448.124	-13.554			1.434.570
Bewoners en Bestuur	8.970				8.970
Stedelijke ontwikkeling	179.577	-431			179.146
Duurzaamheid	64				64
Bereikbaarheid	69.613	373			69.986
Openbare ruimte en groen	91.964	-19			91.945
Werk en Inkomen	154.933	-13.562			141.371
Onderwijs	21.958				21.958
Maatschappelijke Ondersteuning	10.620				10.620
Volksgezondheid	2.361	108			2.468
Veiligheid	349				349

Cultuur	2				2
Sport	8.444				8.444
Gemeentelijk Vastgoed	34.094				34.094
Algemene middelen	806.624				806.624
Overhead	4.592	-34			4.558
Totaal Baten	1.394.164	-13.565			1.380.599
Saldo van lasten en baten	53.960	11			53.971
Stedelijke ontwikkeling	5.225				5.225
Duurzaamheid	41				41
Bereikbaarheid	17.876				17.876
Openbare ruimte en groen					
Onderwijs	-1.000				-1.000
Cultuur	2				2
Sport	48				48
Gemeentelijk Vastgoed					
Algemene middelen	3.184				3.184
Overhead					
Storting reserves	25.376				25.376
Bewoners en Bestuur					
Stedelijke ontwikkeling	16.542				16.542
Duurzaamheid					
Bereikbaarheid	24.828				24.828
Openbare ruimte en groen	1.101				1.101
Economie					
Werk en Inkomen	331				331
Onderwijs	2.350				2.350
Maatschappelijke Ondersteuning	1.416				1.416
Volksgezondheid	390	11			401
Cultuur	132				132
Sport	1.646				1.646
Gemeentelijk Vastgoed	2.025				2.025
Algemene middelen	28.575				28.575
Overhead					
Onttrekking reserves	79.336	11			79.347
Saldo na mutaties reserves	0	0	0	0	0

Tabel 4. Actuele programmaraming 2018

Tabel 4	Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Bijdrage algemene middelen	Totaalsaldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Resultaat
Bewoners en Bestuur	8.970	36.418	-27.447	27.447	0	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	179.146	176.487	2.659	-13.976	-11.317	5.225	16.542	0
Duurzaamheid	64	10.835	-10.770	10.812	41	41	0	0
Bereikbaarheid	69.986	80.424	-10.438	3.485	-6.953	17.876	24.828	0
Openbare ruimte en groen	91.945	147.346	-55.401	54.300	-1.101	0	1.101	0
Economie	0	15.432	-15.432	15.432	0	0	0	0
Werk en Inkomen	141.371	221.680	-80.310	79.979	-331	0	331	0
Onderwijs	21.958	101.190	-79.232	75.882	-3.350	-1.000	2.350	0
Maatschappelijke Ondersteuning	10.620	204.853	-194.233	192.817	-1.416	0	1.416	0
Jeugd	0	69.675	-69.675	69.675	0	0	0	0
Volksgezondheid	2.468	23.428	-20.959	20.558	-401	0	401	0
Veiligheid	349	46.411	-46.062	46.062	0	0	0	0
Cultuur	2	48.566	-48.564	48.435	-130	2	132	0
Sport	8.444	35.002	-26.558	24.961	-1.597	48	1.646	0
Gemeentelijk Vastgoed	34.094	12.972	21.122	-23.147	-2.025	0	2.025	0
Algemene middelen	806.624	58.678	747.945	-773.337	-25.391	3.184	28.575	0
Overhead	4.558	145.173	-140.615	140.615	0	0	0	0
Totaal	1.380.599	1.434.570	-53.971	0	-53.971	25.376	79.347	0

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Lasten en baten, toevoegingen en onttrekkingen zijn opgenomen als positieve getallen.

In de saldokolommen betekent een positief getal (+) een voordeel en een negatief getal (-) een nadeel.

Tabel 5. Actuele productenraming 2018

Tabel 5			Saldo van	Bijdrage	Totaalsaldo			
Bedragen * 1.000 EUR	Baten	Lasten	baten en lasten	algemene middelen	van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Resultaat
Bestuursorganen	0	1.862	-1.862	1.862	0	0	0	0
Bovengemeentelijke samenwerking	879	2.016	-1.137	1.137	0	0	0	0
Internationale samenwerking	0	497	-497	497	0	0	0	0
Burgerzaken	7.444	8.837	-1.393	1.393	0	0	0	0
Het Utrechts Archief	66	2.866	-2.800	2.800	0	0	0	0
Volksfeesten	0	218	-218	218	0	0	0	0
Raadsorganen	425	5.208	-4.783	4.783	0	0	0	0
Ombudszaken	0	52	-52	52	0	0	0	0
Burgerjaarverslag	0	5	-5	5	0	0	0	0
DBG-KlantContactCentrum	0	3.287	-3.287	3.287	0	0	0	0
Publieksdienstverlening	0	1.574	-1.574	1.574	0	0	0	0
Experiment Bedrijven Investeringszones	156	150	6	-6	0	0	0	0
Profilering Utrecht	0	615	-615	615	0	0	0	0
initiatievenfonds	0	4.546	-4.546	4.546	0	0	0	0
Wijkbureau's	0	4.686	-4.686	4.686	0	0	0	0
Totaal Bewoners en Bestuur	8.970	36.418	-27.447	27.447	0	0	0	0
Beh. en gebr. Mon. en Cultuurhist. waard	185	2.707	-2.522	2.487	-35	0	35	0
Wonen	-323	1.880	-2.203	2.203	0	0	0	0
Vergunningen	13.558	7.168	6.389	-6.389	0	0	0	0
Bouw- en woningtoezicht	631	4.837	-4.207	4.207	0	0	0	0
Ruimtelijke ordening alg REO	0	72	-72	72	0	0	0	0
Krachtwijken	0	0	0	0	0	0	0	0
Gebiedsontwikkeling JZ	499	2.003	-1.505	1.505	0	0	0	0
Bedrijfsmiddelen REO	0	-7.341	7.341	-7.341	0	0	0	0
Grondexploitaties	19.990	19.882	108	-213	-105	2.100	2.205	0
Beleidsontwikkeling Grondzaken	0	194	-194	194	0	0	0	0
Erfpachtbeheer	13.455	4.297	9.158	-9.158	0	0	0	0
Conversies en bestemmingswijzigingen	8.376	5.896	2.480	-2.480	0	0	0	0
Uitgiftes	620	620	0	0	0	0	0	0

Gebiedsmanagement	762	4.318	-3.556	2.804	-752	0	752	0
ISV en DSM	0	11.391	-11.391	3.125	-8.266	3.125	11.391	0
Stedenbouw en planologie	0	465	-465	465	0	0	0	0
Stedenbouw	0	570	-570	570	0	0	0	0
Strategie	0	649	-649	649	0	0	0	0
POS onderhanden werk	33.839	0	33.839	-33.839	0	0	0	0
Woningbouwprojecten	19.714	5.752	13.963	-13.963	0	0	0	0
Commercieel Vastgoed	6.412	946	5.466	-5.466	0	0	0	0
Infrastructuur	0	0	0	0	0	0	0	0
Parken en Plas	2.165	7.358	-5.193	5.193	0	0	0	0
Leidsche Rijn Centrum	12.722	21.273	-8.551	8.551	0	0	0	0
Overige projecten	1.500	15.874	-14.374	12.215	-2.159	0	2.159	0
Onderhanden werk	0	-14.647	14.647	-14.647	0	0	0	0
Uitvoeren Masterplan	45.042	80.321	-35.279	35.279	0	0	0	0
Leefbaarheid en veiligheid	0	0	0	0	0	0	0	0
Stadskantoor incidenteel	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Stedelijke ontwikkeling	179.146	176.487	2.659	-13.976	-11.317	5.225	16.542	0
Lucht, geluid en externe veiligheid	61	1.247	-1.186	1.186	0	0	0	0
Bodemverontreiniging	3	2.537	-2.534	2.534	0	0	0	0
Klimaat en energie	0	322	-322	322	0	0	0	0
Groen en Duurzaam	0	3.778	-3.778	3.819	41	41	0	0
Utrechtse Energie	0	2.951	-2.951	2.951	0	0	0	0
Totaal Duurzaamheid	64	10.835	-10.770	10.812	41	41	0	0
Parkeren Offstreet Expl. SB	3.793	1.362	2.432	-2.432	0	0	0	0
Fietsparkeren Expl. SB	486	2.277	-1.791	1.791	0	0	0	0
Parkeren Offstreet B&O SB	0	501	-501	427	-74	0	74	0
Fietsparkeren B&O SB	0	43	-43	43	0	0	0	0
Parkeren Straat VTH	29.021	7.628	21.393	-21.446	-53	0	53	0
Fietsparkeren VTH	204	1.992	-1.787	1.787	0	0	0	0
Parkeren Offstreet UVO	0	2.108	-2.108	1.944	-164	0	164	0
Fietsparkeren UVO	0	226	-226	226	0	0	0	0
Overige kosten bereikbaarheid	182	-4.082	4.264	-4.264	0	0	0	0
Verkeers-, vervoer- en parkeerbeleid	0	546	-546	546	0	0	0	0
Progr.man. bereikbaarheid & luchtkwalit.	0	2.106	-2.106	2.106	0	0	0	0
Stimuleren gebruik OV	32.598	35.551	-2.953	0	-2.953	0	2.953	0

Aanpak knelpunten autoverkeer op hfdweg.	3.000	6.499	-3.499	15.572	12.073	12.773	700	0
Exploitatie Parkeervoorzieningen	400	1.507	-1.107	992	-115	0	115	0
Stallingsvoorzieningen	100	2.587	-2.487	1.987	-500	0	500	0
Stimuleren gebruik fiets	89	8.093	-8.004	1.562	-6.442	3.650	10.092	0
Wijkverkeersplannen	0	8.679	-8.679	1.192	-7.487	0	7.487	0
Realiseren P+R-Voorzieningen	0	0	0	1.453	1.453	1.453	0	0
Ov. Maatregelen Luchtkwal./goederenverv.	112	2.802	-2.690	0	-2.690	0	2.690	0
Totaal Bereikbaarheid	69.986	80.424	-10.438	3.485	-6.953	17.876	24.828	0
Rioolrechten	38.759	855	37.904	-37.904	0	0	0	0
Behandeling Vergunn. aavr. Openb Ruimte	1.342	846	496	-496	0	0	0	0
Expl. Verhuur Openb. Grond en Reclamevz	3.278	127	3.151	-3.151	0	0	0	0
Toezicht en Handhaving	41	1.971	-1.930	1.930	0	0	0	0
Dierenwelzijn	0	465	-465	465	0	0	0	0
Groenstructuurplan	25	2.482	-2.457	2.457	0	0	0	0
Groen en recreatie om de stad	0	1.058	-1.058	1.058	0	0	0	0
Inzamelen en afvoeren van afval	34.960	3.682	31.279	-31.279	0	0	0	0
Stedelijk Beheer Riolen & rioolgemalen	0	28.577	-28.577	27.577	-1.000	0	1.000	0
Dienstverlening Heel en Veilig	1.282	3.338	-2.056	2.056	0	0	0	0
Stedelijk beheer openbare ruimte	2.320	33.948	-31.628	31.628	0	0	0	0
Stedelijk beheer ruimtelijke voorz.en	869	1.632	-763	763	0	0	0	0
Dag. Onderh. Openb. Ruimte(excl straatr)	0	2.997	-2.997	2.997	0	0	0	0
Dagelijks Onderhoud Straatreiniging	89	13.787	-13.698	13.698	0	0	0	0
Huishoudelijke afvalinzameling	3.000	22.970	-19.970	19.872	-98	0	98	0
Overh.taken(excl HHafv)+facil inzameling	126	199	-73	73	0	0	0	0
Bedrijfsafval inzameling	4.320	3.959	361	-361	0	0	0	0
Marktdienst	651	527	125	-125	0	0	0	0
Havendienst	710	1.132	-422	422	0	0	0	0
Stedelijk beheer Wal- en kluismuren	0	6.000	-6.000	6.000	0	0	0	0
Stedelijk beheer OR groen & recreatie	0	6.128	-6.128	6.128	0	0	0	0
Dag. Onderh. OR groen & recreatie	2	10.558	-10.556	10.556	0	0	0	0
Havens overige activiteiten	170	108	63	-65	-3	0	3	0
Totaal Openbare ruimte en groen	91.945	147.346	-55.401	54.300	-1.101	0	1.101	0
Economisch vestigingsklimaat	0	4.547	-4.547	4.547	0	0	0	0
Versterken economische structuur	0	8.786	-8.786	8.786	0	0	0	0
Stadspromotie	0	2.100	-2.100	2.100	0	0	0	0

Totaal Economie	0	15.432	-15.432	15.432	0	0	0	0
Verstrekken bijstandsuitkering	141.191	160.657	-19.467	19.467	0	0	0	0
Minimabeleid	0	23.127	-23.127	22.796	-331	0	331	0
Sociale Werkvoorziening	0	17.503	-17.503	17.503	0	0	0	0
Reïntegratie	0	18.147	-18.147	18.147	0	0	0	0
Werkgelegenheidsoffensief	0	677	-677	677	0	0	0	0
Schulddienstverlening	180	1.319	-1.139	1.139	0	0	0	0
OV Versnelling-Werk en Ondernemerschap	0	250	-250	250	0	0	0	0
Totaal Werk en Inkomen	141.371	221.680	-80.310	79.979	-331	0	331	0
Voorziening Huisvestingcalamiteiten	0	434	-434	434	0	0	0	0
Leerlingenvervoer	0	3.568	-3.568	3.568	0	0	0	0
Onderwijshuisvesting	1.587	42.811	-41.224	38.875	-2.349	0	2.349	0
Bibliotheek Utrecht	0	12.337	-12.337	12.337	0	0	0	0
Cognitie 0-12	17.052	22.197	-5.145	4.143	-1.002	-1.000	2	0
Zorg 0-12	320	3.985	-3.665	3.665	0	0	0	0
Talentontwikkeling 0-12	42	3.402	-3.360	3.360	0	0	0	0
Talentontwikkeling 0-12 Cultuureducatie	0	2.920	-2.920	2.920	0	0	0	0
Cognitie 12-23	0	169	-169	169	0	0	0	0
Zorg 12-23	355	1.816	-1.461	1.461	0	0	0	0
Talentontwikkeling 12-23	0	1.247	-1.247	1.247	0	0	0	0
Schoolloopbaan 12-23	2.602	6.304	-3.702	3.702	0	0	0	0
Totaal Onderwijs	21.958	101.190	-79.232	75.882	-3.350	-1.000	2.350	0
Accommodaties maatsch. activiteiten	0	0	0	0	0	0	0	0
Aanpak sociale Problematiek	0	675	-675	675	0	0	0	0
Accommodaties MO (UVO)	0	-6	6	-6	0	0	0	0
Accommodaties MO (MO)	0	2.037	-2.037	2.021	-16	0	16	0
Samenlevingsinitiatieven	0	10.081	-10.081	9.181	-900	0	900	0
Inf onderste, vrijwillwerk, mantelzrg (S&S)	0	1.212	-1.212	1.212	0	0	0	0
Inf onderste, vrijwillwerk, mantelzrg (MnV)	0	13.799	-13.799	13.799	0	0	0	0
Inf onderste basisvaardigheden volwassene	2.666	3.856	-1.191	1.191	0	0	0	0
Buurtteamorganisatie Sociaal	284	20.889	-20.605	20.605	0	0	0	0
Intensieve ondersteuning	0	15.116	-15.116	15.116	0	0	0	0
Maatwerkvoorzieningen (W&I)	0	5.729	-5.729	5.729	0	0	0	0
WMO Maatwerkvoorzieningen (nieuwe prod.)	2.900	20.502	-17.602	17.602	0	0	0	0
Beschermde wonen	4.000	83.647	-79.647	79.647	0	0	0	0

Maatschappelijke Opvang	0	12.266	-12.266	11.766	-500	0	500	0
GiA	0	6.295	-6.295	6.295	0	0	0	0
Vreemdelingen	0	2.364	-2.364	2.364	0	0	0	0
Accommodaties Welzijn	771	6.391	-5.621	5.621	0	0	0	0
Totaal Maatschappelijke Ondersteuning	10.620	204.853	-194.233	192.817	-1.416	0	1.416	0
OV Versnelling-Opvoeden en opgroeien	0	675	-675	675	0	0	0	0
Verwijsindex en Jeugdmonitor	0	54	-54	54	0	0	0	0
Jeugd en vrije tijd	0	3.873	-3.873	3.873	0	0	0	0
Buurtteams Jeugd en Gezin	0	18.523	-18.523	18.523	0	0	0	0
Generalistische ondersteuning	0	0	0	0	0	0	0	0
Specialistische ondersteuning	0	13.874	-13.874	13.874	0	0	0	0
Residentiele hulp	0	16.897	-16.897	16.897	0	0	0	0
Crisis Jeugdzorg	0	743	-743	743	0	0	0	0
Complexe problematiek	0	5.035	-5.035	5.035	0	0	0	0
AMHK	0	0	0	0	0	0	0	0
SAVE	0	10.001	-10.001	10.001	0	0	0	0
Totaal Jeugd	0	69.675	-69.675	69.675	0	0	0	0
OV Versnelling-Gezonde Wijk	0	400	-400	400	0	0	0	0
Utrecht stad waar inwoners gezond&veerk	2.594	23.153	-20.559	20.158	-401	0	401	0
Zeer kwetsbare Utrechters	-126	-126	0	0	0	0	0	0
Totaal Volksgezondheid	2.468	23.428	-20.959	20.558	-401	0	401	0
Jeugd en Veiligheid	0	4.433	-4.433	4.433	0	0	0	0
Bestrijden incidenten	0	27.076	-27.076	27.076	0	0	0	0
Aanpak woning en auto inbraak	0	1.253	-1.253	1.253	0	0	0	0
Aanpak geweld	0	68	-68	68	0	0	0	0
Jeugd en Veiligheid BCD	0	1.311	-1.311	1.311	0	0	0	0
Aanpak nazorg meerderjarige ex-delin	0	54	-54	54	0	0	0	0
Aanpak wijkveiligheid BCD	0	1.467	-1.467	1.467	0	0	0	0
Aanpak EOG	0	74	-74	74	0	0	0	0
Bestuurlijke aanpak en maatregelen	0	897	-897	897	0	0	0	0
Voork. calamit, crisis en verstor. openb	15	2.486	-2.471	2.471	0	0	0	0
IB AUTO Cameratoezicht	0	452	-452	452	0	0	0	0
Veilig ondernemen	0	177	-177	177	0	0	0	0
Thor Veiligheid	0	1.127	-1.127	1.127	0	0	0	0
THOR Wijkveiligheid	0	2.086	-2.086	2.086	0	0	0	0

THOR Jongerenoverlas	0	1.353	-1.353	1.353	0	0	0	0
THOR Evenementen	0	271	-271	271	0	0	0	0
OV Versnelling-Veiligheid	0	500	-500	500	0	0	0	0
Nietkernt. Politie vergunning + handh	334	1.326	-993	993	0	0	0	0
Totaal Veiligheid	349	46.411	-46.062	46.062	0	0	0	0
Productie en Programmering	2	34.301	-34.299	34.169	-130	2	132	0
Participatie Cultuur	0	5.012	-5.012	5.012	0	0	0	0
Internationalisering cultuur	0	0	0	0	0	0	0	0
Programmering Musea	0	8.557	-8.557	8.557	0	0	0	0
Participatie Media	0	696	-696	696	0	0	0	0
Totaal Cultuur	2	48.566	-48.564	48.435	-130	2	132	0
Zwembaden	54	0	54	-54	0	0	0	0
Buitenaccommodaties	-1	-170	169	170	339	0	-339	0
Binnenaccommodaties	13	-18	31	-31	0	0	0	0
Topsportevenementen	0	343	-343	343	0	0	0	0
Accomodaties beleid en ontwikkeling	0	685	-685	644	-41	0	41	0
Sportstimulering	0	2.385	-2.385	2.385	0	0	0	0
Sportevenementen	0	632	-632	632	0	0	0	0
Zwembaden UVO	213	2.312	-2.099	1.895	-204	0	204	0
Zwembaden SB	3.944	7.537	-3.593	3.593	0	0	0	0
Buitenaccommodaties UVO	468	6.855	-6.387	4.884	-1.503	48	1.552	0
Buitenaccommodaties SB	829	4.035	-3.206	3.206	0	0	0	0
Buitenaccommodaties UVO	153	2.128	-1.975	1.787	-188	0	188	0
Buitenaccommodaties SB	2.770	8.278	-5.508	5.508	0	0	0	0
Totaal Sport	8.444	35.002	-26.558	24.961	-1.597	48	1.646	0
Vastgoedbeheer	3.987	4.389	-402	982	580	0	-580	0
Vastgoedadvies en overige dienstverl.	0	0	0	0	0	0	0	0
Vastgoedbeheer DMO	2.912	-13.422	16.334	-16.417	-83	0	83	0
Voldoende MFA's	1.098	676	421	-576	-155	0	155	0
Facilitair beheer MFA's	0	0	0	0	0	0	0	0
Facilitair beheer MFA's SB	1.047	1.661	-614	614	0	0	0	0
Gemeentelijk vastgoed optimaal gebr.UVO	25.050	9.174	15.876	-18.244	-2.367	0	2.367	0
Gemeentelijk vastgoed optimaal gebr.SB	0	10.494	-10.494	10.494	0	0	0	0
Totaal Gemeentelijk Vastgoed	34.094	12.972	21.122	-23.147	-2.025	0	2.025	0
Financiering	57.937	49.666	8.271	-8.271	0	0	0	0

Frictiefonds Leidsche Rijn	0	-1.314	1.314	-1.314	0	0	0	0
Aandelen en concessies	1.296	0	1.296	-1.296	0	0	0	0
Onroerende-zaakbelastingen woningen	36.228	4.301	31.927	-31.927	0	0	0	0
Precario-/Toeristen-/Hondenbelasting	3.415	284	3.131	-3.131	0	0	0	0
Gemeentefondsuitkering	645.979	0	645.979	-645.979	0	0	0	0
Stelposten	0	4.578	-4.578	-20.813	-25.391	3.184	28.575	0
Onroerende zaakbelastingen niet woningen	61.769	1.004	60.765	-60.765	0	0	0	0
Toeristenbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0
SP Onvoorzien	0	159	-159	159	0	0	0	0
SP investeringen	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Algemene middelen	806.624	58.678	747.945	-773.337	-25.391	3.184	28.575	0
N.V.T.	0	109	-109	109	0	0	0	0
N.V.T.	0	10.163	-10.163	10.163	0	0	0	0
IPM	0	6.126	-6.126	6.126	0	0	0	0
Financien	0	3.194	-3.194	3.194	0	0	0	0
HRM	0	1.706	-1.706	1.706	0	0	0	0
Strategie	0	1.253	-1.253	1.253	0	0	0	0
Bestuurs en concernondersteuning	0	2.814	-2.814	2.814	0	0	0	0
Staf	0	1.303	-1.303	1.303	0	0	0	0
Concernposten	0	575	-575	575	0	0	0	0
B&W	0	0	0	0	0	0	0	0
Interne Bedrijven	0	0	0	0	0	0	0	0
Informatievoorzieningen	70	12.707	-12.638	12.638	0	0	0	0
Automatisering Utrecht	802	24.170	-23.368	23.368	0	0	0	0
Financien	293	5.302	-5.009	5.009	0	0	0	0
Human resource Mangement	0	5.094	-5.094	5.094	0	0	0	0
Juridische Zaken	0	4.983	-4.983	4.983	0	0	0	0
Facilitair en Huisvesting	1.868	30.823	-28.955	28.955	0	0	0	0
Communicatiebureau	77	3.767	-3.690	3.690	0	0	0	0
Concerninkoop	0	34	-34	34	0	0	0	0
Projectmanagementbureau	297	1.539	-1.242	1.242	0	0	0	0
Onderzoek	52	1.431	-1.379	1.379	0	0	0	0
Kostenplaatsen Vergunn.,Toezicht, Handh.	0	3.309	-3.309	3.309	0	0	0	0
Kostenplaatsen Utr. Vastgoed Organisatie	7	1.076	-1.069	1.069	0	0	0	0
Kostenplaatsen Werk en Inkomen	1.050	6.266	-5.216	5.216	0	0	0	0

Kostenplaatsen BGZ	15	1.593	-1.578	1.578	0	0	0	0
Kostenplaatsen VG	27	3.195	-3.168	3.168	0	0	0	0
Kostenplaatsen Maatschapp. Ontwikkeling	0	3.796	-3.796	3.796	0	0	0	0
Kostenplaatsen Veiligheid	0	916	-916	916	0	0	0	0
Kostenplaatsen Wijken	0	1.710	-1.710	1.710	0	0	0	0
Kostenplaatsen Culturele Zaken	0	301	-301	301	0	0	0	0
Kostenplaatsen Ruimte	0	4.860	-4.860	4.860	0	0	0	0
Kostenplaatsen RO	0	0	0	0	0	0	0	0
Adviesdienst IB	0	-10.676	10.676	-10.676	0	0	0	0
Kostenplaatsen Stadswerken	0	11.733	-11.733	11.733	0	0	0	0
Totaal Overhead	4.558	145.173	-140.615	140.615	0	0	0	0
Totaal	1.380.599	1.434.570	-53.971	0	-53.971	25.376	79.347	0

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Lasten en baten, toevoegingen en onttrekkingen zijn opgenomen als positieve getallen.

In de saldokolommen betekent een positief getal (+) een voordeel en een negatief getal (-) een nadeel.

JAARPLAN 2018

LEDEN REKENKAMER UTRECHT

- ♦ Peter van den Berg (voorzitter)
- ♦ Gerard Bukkems

STAF REKENKAMER UTRECHT

- ♦ Mario van den Berg (senior onderzoeker)
- ♦ Sylvia van Leeuwen (senior onderzoeker)
- ♦ Johan Snoei (onderzoeker)
- ♦ Gerth Molenaar (secretaris/hoofd staf)

Utrecht, 22 december 2017

1 VOORWOORD

Voor u ligt het Jaarplan 2018 van de Rekenkamer Utrecht. Zo spoedig mogelijk na de jaarwisseling zullen wij het Jaarverslag 2017 uitbrengen.

De Rekenkamer Utrecht is een onafhankelijk bestuursorgaan van de gemeente Utrecht, met een grondslag in de gemeentewet (artikel 81a). De rekenkamer onderzoekt de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur (gemeentewet, artikel 182). Met onderzoek wil de rekenkamer inzicht verschaffen en bijdragen aan het verbeteren van het functioneren van de gemeente Utrecht. Zij beoogt met haar rapportages met aanbevelingen de gemeenteraad te ondersteunen in zijn kaderstellende en controlerende rol.

De rekenkamer is onafhankelijk in de keuze van onderwerpen, de onderzoeksaanpak en –timing, en de oordeelsvorming. Dat uitgangspunt houden wij hoog in het vaandel. Die onafhankelijkheid betekent niet dat wij ‘op afstand’ ons werk doen, integendeel. Voor een goede onderzoeksprogrammering is het van belang dat de rekenkamer goed contact heeft met de raad en betrokken is bij wat er in de gemeentelijke organisatie en in de stad gebeurt. Dat doen wij door op de geëigende momenten te overleggen over de onderwerpkeuze en invulling van het onderzoek.

Voor meer informatie over de Rekenkamer Utrecht, waaronder onze publicaties in 2017 en in eerdere jaren, verwijzen wij u graag naar onze website www.utrecht.nl/rekenkamer. Via de website (de ideeënbbox) kunnen burgers ook suggesties doen voor onderzoek door de rekenkamer.

Peter van den Berg, voorzitter

Gerth Molenaar, secretaris

Gerard Bukkems, lid

2 VOORUITBLIK OP 2018

Het is gebruikelijk om ter voorbereiding op de onderzoeksprogrammering in het najaar een bijeenkomst met raadsleden te beleggen. Echter, vanwege de komende gemeenteraadsverkiezingen en de doorloop van onderzoek uit het Jaarplan 2017 zullen wij na het aantreden van de nieuwe Gemeenteraad een bijeenkomst organiseren om over het onderzoeksprogramma voor de tweede helft van 2018 en 2019 van gedachten te wisselen.

Vóór de start van een nieuw onderzoek stellen wij een onderzoeksplan op, dat wij toezenden aan de raad. Wanneer daar aanleiding toe is, bijvoorbeeld bij een breed onderzoeksthema, kan een overleg met woordvoerders belegd worden om de richting en invulling van rekenkameronderzoek te bespreken. Een recent voorbeeld hiervan is het overleg dat in september 2017 is gevoerd met de woordvoerders over het thema vastgoed. Op deze momenten kan de raad nog inbreng geven voor de inrichting van het onderzoek. De onderzoeksplannen van lopend onderzoek vindt u op onze website: www.utrecht.nl/rekenkamer.

In het jaarplan 2017 is bijvoorbeeld nadrukkelijk aandacht voor variatie in type producten en rapporten, afwisseling in grote en kleinere onderzoeken en spreiding in de programmering van onderzoek over verschillende beleidsdomeinen van de gemeente. Die lijn willen wij voortzetten in 2018.

3 LOPEND ONDERZOEK

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het onderzoek dat in het Jaarplan 2017 is vermeld en zal doorlopen in 2018.

3.1 ONDERZOEK PARTICIPATIEWET – RE-INTEGRATIE

De Participatiewet is sinds 1 januari 2015 van kracht. Uitgangspunten van de wet zijn dat iedereen die kan werken dat naar vermogen doet, en dat werk aantrekkelijker is dan een uitkering. Wie niet zelfstandig de arbeidsmarkt kan betreden, kan een beroep doen op ondersteuning van de gemeente.

De rekenkamer is in de tweede helft van 2016 gestart met onderzoek naar de Participatiewet. Het onderzoek spitst zich toe op de ondersteuning en begeleiding richting werk. We zijn benieuwd hoe de gemeente binnen het financiële en wettelijke kader invulling aan het beleid heeft gegeven en welke keuzes daarbij zijn gemaakt om bestaande en nieuwe doelgroepen te ondersteunen. De uitvoering van dit onderzoek verloopt langs verschillende sporen.

De *Beleidsbeschrijving Werken naar Vermogen* (februari 2017) vormt de basis voor de uitvoering van focusonderzoeken naar onderdelen van het beleid, bijvoorbeeld een specifiek instrument of een specifieke doelgroep. De rekenkamer kijkt in deze focusonderzoeken naar de uitwerking van het beleid in de praktijk: wat loopt er goed en wat niet? Voor ieder focusonderzoek wordt een apart onderzoeksplan uitgewerkt.

Het eerste focusonderzoek richtte zich op jongeren met een arbeidsbeperking. De uitkomsten zijn in december 2017 gepubliceerd in het rapport *Beperkt in beeld. Een onderzoek naar de begeleiding van jongeren met een arbeidsbeperking naar werk*. De presentatie van het rapport in een raadsinformatiebijeenkomst en de agendering voor een commissiebehandeling volgen in het eerste kwartaal van 2018.

Voor het tweede focusonderzoek is – na overleg met raadsleden en een nadere oriëntatie bij het organisatieonderdeel Werk en Inkomen– gekozen voor onderzoek naar mensen in het derde en vierde arrangement. Voor deze mensen wordt de afstand tot de arbeidsmarkt het grootst (en soms zelfs onoverbrugbaar) ingeschat. De vraag is welke ondersteuning deze mensen krijgen, hoe zij de dienstverlening van de gemeente ervaren en of de afstand tot de arbeidsmarkt voor deze groep verkleind wordt zodat zij naar andere arrangementen kunnen overgaan waar weer andere instrumenten ingezet kunnen worden.

Looptijd van het tweede focusonderzoek: januari – juni 2018.
Publicatie: 3^e kwartaal 2018.

3.2 ONDERZOEK MAATSCHAPPELIJKE OPVANG

Maatschappelijke opvang richt zich op dak- en thuislozen. Met de Wmo 2015 is alle hulp aan dak- en thuislozen bij de gemeente terecht gekomen. Kerntaken zijn het bieden van woonruimte (in brede zin), het regelen / reguleren van inkomen en het voorzien in dagbesteding of –opvang. Het betreft een extra kwetsbare groep burgers en het beleid is sterk in ontwikkeling. Het onderwerp maatschappelijke opvang heeft dan ook de belangstelling van de raad. Medio 2017 heeft B&W een visie op de opvang van daklozen in Utrecht naar de raad gestuurd, alsmede de visie op de regionale koers beschermd wonen en maatschappelijke opvang in het verband van de U16-gemeenten. In november 2017 behandelde de raad een initiatiefvoorstel over de opvang dan dak- en thuisloze jongeren, ingediend door mevrouw Podt (D66).

De G4 rekenkamers hebben eind 2016 besloten tot een onderzoek op dit terrein in alle vier steden in 2017. Een belangrijke meerwaarde van een rekenkameronderzoek in G4 verband naar dit onderwerp ligt in de gedeelde problematiek in de grote steden. Met de uitkomsten kunnen de gemeenten zicht krijgen op overeenkomsten en verschillen in de kennis en het bereik van de doelgroep, en leren van elkaars instrumenten.

De centrale vraag in het onderzoek luidt: *In hoeverre realiseert het gemeentebestuur (1) een adequaat aanbod van en toegang tot de opvang voor (dreigend) dak- en thuislozen en (2) in hoeverre realiseert het gemeentebestuur een adequate door- en uitstroom naar andere voorzieningen, woonvormen en/of zorgaanbod?*

Het onderzoek in Utrecht is vrijwel afgerond, waarna in het eerste kwartaal 2018 het (concept) rapport zal worden voorgelegd in het kader van achtereenvolgens het feitelijk en bestuurlijk wederhoor.

Looptijd van het onderzoek: april – december 2017. Publicatie: 2^e kwartaal 2018.

3.3 VASTGOED

Het thema ‘vastgoed’ is de afgelopen jaren door diverse raadsfracties onder de aandacht van de rekenkamer gebracht. Onderwerpen die binnen dit thema werden genoemd, zijn onder andere: beheersvraagstukken (zoals vastgoedregistratie, meerjarige onderhoudsopgave en pandwaardering), inzichtelijkheid van rapportages, klanttevredenheid van gebruikers van maatschappelijk vastgoed, verduurzaming van gebouwen, aanbesteding en verkoop van gemeentelijk vastgoed en vraagstukken op het vlak van financieel-technische rekenregels.

In september 2017 heeft de rekenkamer een bijeenkomst georganiseerd met de woordvoerders op het thema vastgoed. Uit dit overleg kwam met name het gebrek aan overzicht bij de raad naar voren. De raadsleden hebben behoefte aan inzicht in de gestelde doelen en de consistentie in de set doelstellingen, en in de stand van zaken en behaalde resultaten. Er zijn ook zorgen geuit over het functioneren van gemeentelijke

organisatieonderdelen die zich met vastgoed bezig houden, en over de kwaliteit van de informatievoorziening over vastgoed. De rekenkamer ontving ook diverse verzoeken van burgers om onderzoek te doen op het terrein van vastgoed, veelal naar concrete casuïstiek.

De rekenkamer heeft het thema vastgoed in het najaar van 2017 nader verkend om tot een scherpere afbakening en focus van probleemstelling en onderzoeksvragen te komen. Besloten is om het onderzoek in twee fases uit te voeren. In de eerste fase zal de rekenkamer een verkenning doen naar doelen van het vastgoedbeleid en de beleidsinformatie over de mate waarin deze gerealiseerd zijn. In de tweede fase zal een nader te kiezen thema verder worden uitgediept. De signalen en suggesties van gemeenteraad en burgers worden in deze onderwerpkeuze betrokken.

Looptijd van het onderzoek: start december 2017.

Publicatie 1^e fase onderzoek: 2^e kwartaal 2018.

3.4 BEHANDELING VAN RAPPORTEN

In onderstaand overzicht is de verwachte publicatie en behandeling van rapporten opgenomen.

Rapport	Publicatie	Raadsinformatie-bijeenkomst	Commissie-behandeling	Raads-behandeling
Langer thuis wonen	23 november 2017	30 november 2017	14 december 2017	21 december 2017
Beperkt in beeld	19 december 2017	11 januari 2018	25 januari 2018	1 februari 2018
Maatschappelijke Opvang	2 ^e kwartaal 2018	Nog te bepalen	Nog te bepalen	Nog te bepalen
Participatiewet; 3 ^e / 4 ^e arrangement	3 ^e kwartaal 2018	Nog te bepalen	Nog te bepalen	Nog te bepalen
Vastgoed, 1 ^e fase	2 ^e kwartaal 2018	Nog te bepalen	Nog te bepalen	Nog te bepalen

4 NIEUWE ONDERWERPEN

4.1 PRIORITERING VAN ANDERE ONDERWERPEN

Gelet op het lopende en voorgenomen onderzoek (zie hoofdstuk 3) is de verwachting dat in de tweede helft van 2018 capaciteit bij de rekenkamer beschikbaar zal zijn om nieuwe onderwerpen op te pakken. Op basis van de actualiteit zal de rekenkamer dan bepalen welk onderwerp daadwerkelijk onderzocht zal worden. Vooruitlopend hierop zal wel al gestart worden met een verkenning van het thema ‘informatieveiligheid’.

Wij zullen na de gemeenteraadsverkiezingen een bijeenkomst met raadsleden organiseren over de verdere invulling van het onderzoeksprogramma voor 2018, waarbij de mogelijkheid bestaat dat projecten doorlopen in 2019.

5 BEGROTING

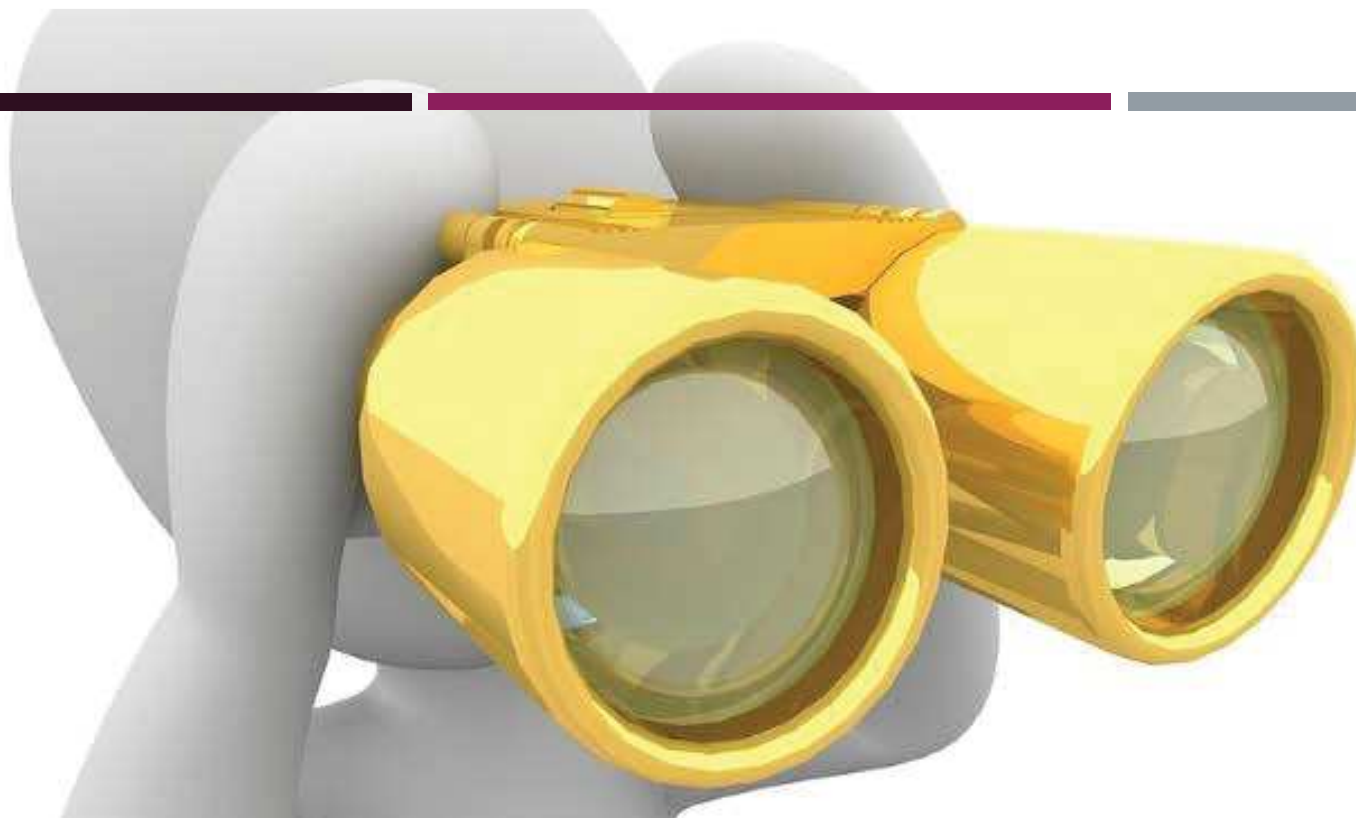
In onderstaand overzicht wordt de begroting 2018 gepresenteerd en is inzichtelijk gemaakt hoe deze zich verhoudt tot de begroting 2017. In het jaarverslag over 2017, dat in het eerste kwartaal van 2018 verschijnt, wordt de verantwoording over de uitvoering van de begroting 2017 gepresenteerd.

Financieel overzicht (in €)	Begroting 2017	Begroting 2018
Personeelskosten stafbureau	329.000	337.000
Honorering leden	42.000	43.000
Bureaunkosten	15.000	15.000
Uitbesteed werk	56.000	56.000
TOTAAL	442.000	451.000

TOELICHTING

De rekenkamer heeft in 2016 een verzoek gedaan tot structurele uitbreiding van haar budget (met € 120.000). Een belangrijke aanleiding voor dit verzoek zijn de decentralisaties op het sociaal domein. De gemeente heeft met deze decentralisaties extra taken gekregen, waarmee ook het controleterrein van de lokale rekenkamer groter is geworden. Dit verzoek is beschouwd in samenhang met het totale budget voor Raadsorganen (waarvan de rekenkamer deel uit maakt). Op 22 december 2016 heeft de Raad een besluit genomen over de Toekomstvisie Raadsorganen, waaronder ook over de verdeling van een eerder door de raad beschikbaar gesteld budget van € 500.000 (Voorjaarsnota 2016, Begroting 2017). Aan de rekenkamer is een impuls van structureel € 50.000 toegekend. Deze is verwerkt in de begroting 2017 en 2018.

In de gepresenteerde begroting 2018 is tevens de van toepassing zijnde indexering verwerkt: 2,4% op het salarisbudget en 0,4% op de materiële budgetten.

JAARPLAN CONCERNAUDIT 2018

KOPPOSITIE IN ZICHT

CONCEPT JANUARI 2018

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding

2. In control – procesaudits en rechtmatigheid

3. Digitale innovatie

4. Samenwerkingsverbanden

5. 213a onderzoeken

Bijlage risicoanalyse per organisatie onderdeel

I. INLEIDING

Elk handelen van de gemeente gaat gepaard met het besteden van publiek geld. De gemeente wil in control zijn over de geldstromen en bezittingen. Concernaudit draagt hieraan bij met het uitvoeren van audits. Meestal gebeurt dit door terug te kijken en vast te stellen dat een werkproces of activiteit rechtmatig en getrouw, doelmatig of doeltreffend is geweest. Met aanbevelingen geven we waarde voor de toekomst mee.

In 2016 heeft Concernaudit de ambitie uitgesproken om in 2018 de landelijke koppositie in te nemen op het gebied van audit en interne controle. Om dit doel te bereiken zijn drie vernieuwingstrajecten benoemd:

Organisatieonderdelen in control

- Regierol concernaudit:
- Uitvoering interne controles door business control organisatie onderdelen
- ondersteuning bij opzet van interne controleplannen van de (middel)grote organisatie onderdelen
- Aansturing en begeleiding uitvoering interne controles via audit applicatie NARIS
- consolidatie en review t.b.v. rechtmatigheidsverklaring

Automatisering van controles

- Robotic process automation in de vier grote uitgavenstromen: inkopen, salarissen, subsidies en sociale uitkeringen via:
 - process mining
 - koppeling bestanden
- Big data voor opbrengstenstromen
- Slimmere controle aanpak op basis van data analyse
- Blockchain

Controle en verantwoording in netwerkorganisatie

- Pilot controle en verantwoording samenwerkingsverbanden
- Bruikbaarheid burgeraudit (i.s.m. griffie)

In 2016 en 2017 zijn op deze drie gebieden reeds de nodige stappen gezet. Zo zijn audits meer risicogericht uitgevoerd, is NARIS aangeschaft en is er volop ervaring opgedaan met verschillende vormen van geautomatiseerde controles. In dit jaarplan is aangegeven welke audits en innovaties voor 2018 zijn gepland, welke aanpak we hierbij hanteren en hoe dit bijdraagt aan de realisatie van de vernieuwingstrajecten. In hoofdstuk 2, 3 en 4 is dit per traject uitgewerkt. De uitvoering van het jaarplan loopt in de periode april 2018 tot en met maart 2019. Op deze wijze wordt de aansluiting op de externe controle gewaarborgd.

Daarnaast is het ook de taak van Concernaudit om doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken uit te voeren. Deze taak is vastgelegd in artikel 213a van de Gemeentewet en worden ook wel 213a-onderzoeken genoemd. In hoofdstuk 5 van dit jaarplan is toegelicht welke onderzoeken wij in 2018 zullen uitvoeren.

2. IN CONTROL – PROCESAUDITS EN RECHTMATIGHEID

Utrecht heeft innovatie hoog in het vaandel staan. Utrecht is volgens het onderzoek ‘Digitale gemeenten’ van ESRI Nederland en BNR zelfs koploper op het gebied van digitalisering en data gedreven sturing. Innovatie zorgt ervoor dat de gemeente op efficiënte wijze zorg blijft dragen voor de maatschappelijke opgave. Met een dergelijke inzet op innovatie moet steeds de balans worden gezocht met de basis die op orde moet zijn. Er kan immers meer tijd en aandacht worden besteed aan innovatie wanneer operationele processen efficiënt en effectief verlopen.

De organisatie onderdelen zijn verantwoordelijk voor het instellen en laten functioneren van de administratieve organisatie en interne controle om deze basis op orde te hebben. Business control heeft tot taak de organisatie onderdelen hierbij te ondersteunen. Concernaudit draagt bij aan het in control krijgen en houden van de processen door het uitvoeren van risicoanalyses en het op basis daarvan uitvoeren van audits en adviseren over procesinrichtingen.

Risicogerichte procesaudits

Door het uitvoeren van procesgerichte audits ontstaat inzicht in de mate van control van de organisatie. Een procesaudit geeft antwoord op de vraag of de inrichting van beheersmaatregelen voldoende is om de risico's binnen een proces te ondervangen. Bij de uitvoering van de procesaudits zullen wij tevens alert zijn op mogelijkheden in het proces voor:

- verbetering en automatisering van interne controles;
- efficiency, doelmatigheid en vermindering van administratieve lasten.

In de afgelopen jaren heeft de auditfunctie de ontwikkeling doorlopen om minder vraaggericht te werken en steeds meer op basis van risicoanalyse haar audits en interne controles in te richten. Met de nieuwe focus in dit jaarplan 2018 op procesaudits vanuit een risicoanalyse per organisatie onderdeel, wordt deze ontwikkeling doorgezet. De risicoanalyse is primair gericht op de financiële risico's en niet bedoeld om een integraal beeld te geven van alle risico's binnen de processen. Per organisatie onderdeel is een risicoanalyse uitgevoerd op basis van de begrote geldstromen voor 2018. Hierbij zijn de volgende aspecten in acht genomen:

- Financiële omvang en impact
- Wet- en regelgeving
- Bevindingen voorgaande jaren (incl. bevindingen accountant)
- Aanwezige interne beheersmaatregelen

Rechtmatigheidscontrole

Met de aankomende rechtmatigheidsverantwoording door het college is ook de rechtmatigheid meegenomen in de risicoanalyse. Concernaudit wil een coördinerende rol op zich nemen bij de verantwoording over de naleving van de externe en interne wet- en regelgeving bij financiële beheershandelingen door de gemeente. Waar mogelijk wordt rechtmatigheid meegenomen als onderdeel van de procesaudits. Waar noodzakelijk zullen in overleg met business control aanvullende interne rechtmatigheidscontroles worden ingericht. Dit kan onder andere van toepassing zijn voor rechtmatigheidscontroles op belangrijke balansposten zoals investeringen, financiering en reserves en voorzieningen. In de ondersteunende applicatie NARIS Audit zullen de procesaudits en rechtmatigheidscontroles worden vastgelegd. Dit maakt het mogelijk om de mate van control zichtbaar te maken en input voor de rechtmatigheidsverantwoording te coördineren en rapportages te bundelen. Doelstelling is om bij wijze van pilots in 2018 voor elk organisatie onderdeel minimaal één controle op de rechtmatigheid in te richten in NARIS en op deze wijze in 2018 de rechtmatigheidscontroles op de grootste financiële geldstromen te hebben opgezet en uitgevoerd.

Risicoanalyse organisatie onderdelen

De gedetailleerde risicoanalyse per organisatie onderdeel is opgenomen in de bijlage. In het overzicht op de volgende pagina zijn de uitkomsten opgenomen: welke audits zullen in 2018 worden uitgevoerd bij de verschillende organisatie onderdelen. Voor de onderdelen Cultuur, Volksgezondheid, Veiligheid en Wijken zijn geen materiële financiële risico's onderkend. Uitgaven bestaan voornamelijk uit personeelskosten, subsidieverstrekingen en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen en deze worden betrokken in de gemeentebrede audits die Concernaudit uitvoert. Deze gemeentebrede audits vinden plaats op de processen die bij alle organisatie onderdelen voorkomen – personeel, inkopen en subsidieverstreking – en zijn verderop in dit jaarplan apart uitgewerkt.

Organisatie onderdeel	Procesaudit	Rechtmatigheidscontrole (NARIS)	Interne controle
MO	• Toekennen en verstrekken zorg in natura • Projectadministratie en monitoring subsidievoorwaarden subsidie plan Einstein • IT audit WiGo4It	• Zorg in natura • Bestedingen SiSa regelingen onderwijs	• Verwerking toekenningsbeschikkingen • Persoonsgebonden budgetten
PBZ	-	• Paspoorten en rijbewijzen (bestaande interne controles inrichten in NARIS)	• Digitalisering verbandcontroles opbrengsten paspoorten en rijbewijzen
RUIMTE	• Financiële procesbeheersing algemeen en inzoomen op nog nader te bepalen proces(sen); • Contractbeheer erfpachtopbrengsten	• Grondverkopen (bestaande interne controles inrichten in NARIS)	• Review position paper waardering grondexploitaties • Onderzoeken data analyse grondbezit ten behoeve van volledigheid van de erfpachtopbrengsten
SB	• Doorbelasting kosten talonwerkzaamheden • PM	• PM	• PM
UVO	• Verhuur van panden en inning huuropbrengsten	• Totstandkoming huurbedragen	-
VTH	• Verstrekken parkeervergunningen	• Omgevingsvergunningen (controle tarieven en bouwkosten) • Parkeervergunningen (controle tarieven en recht op vergunning)	• Tariefstelling gehandicapten parkeerkaarten
Wenl	-	• Inventarisatie interne rechtmatigheidscontroles die reeds plaatsvinden en waar nodig uitbreiden en opnemen in NARIS	-

Organisatie onderdelen overstijgende processen

Processen die alle organisatie onderdelen raken zijn: personeel, inkopen en subsidieverstrekingen. De risico analyse en werkzaamheden van Concernaudit voor deze processen worden in overleg met Interne Bedrijven centraal uitgevoerd. In onderstaande tabellen zijn de risico analyse, rechtmatigheidsaspecten en geplande audits voor 2018 weergegeven:

PERSONEEL	x € 1.000	Risico's	Rechtmatigheid	Concernaudit
Intern bedrijf	66.553	- Onjuiste verwerking mutaties - Onrechtmatige declaraties - Misbruik bevoegdheden salarismedewerkers voor eigen vergoedingen	CAO / CAR-UWO Sociale verzekeringswetten Wet op de loonbelasting Werkkostenregeling Wet Normering Topinkomens	Procesaudit salarisverwerking, inclusief beoordeling IC op sociale lasten en loonbelasting - Controles mutaties ter vervanging van 100% controles door IB. In 2018 willen wij de ontwikkelde geautomatiseerde controle implementeren. Tot dit is gerealiseerd, voeren wij handmatige controles uit op 5% mutaties en 1% verlofberekeningen. - Steekproefsgewijze controle op onderbouwingen declaraties. In 2018 een meer risicogerichte benadering toepassen in plaats van a-selecte steekproef. - Geautomatiseerde controle mutaties salarismedewerkers met behulp van data analyse.
Stadsbedrijven	52.251			
Werk & Inkomen	31.065			
Ruimte	25.520			
VTH	23.832			
Volksgezondheid	17.615			
MO	11.926			
Overige organisatie onderdelen	39.265			
Totaal	268.027			

INKOPEN (incl. inhuur)	x € 1.000	Risico's	Rechtmatigheid	Concernaudit
Stadsbedrijven	118.455	- Uitvoeren onrechtmatige betalingen - Betaling voor niet-verrichte prestaties - Inefficiënte inkoop	Europese aanbestedingsregels	Procesaudit inkoop en betalingsproces Organisatiebrede spendanalyse op naleving EU-aanbestedingsregels, ook in geval van stapeling Gedetailleerde spendanalyse voor inkopen Ruimte. Dit is in 2017 gedaan voor stadsbedrijven en geeft inzicht waar inkopen en contractbeheer goed gaan en waar verbetering nodig is en efficiëntere inkoop mogelijk is. Digitaliseren spendanalyse t.b.v. inbedding in het inkoopproces
Ruimte	116.686			
Overige organisatie onderdelen	105.934			
Totaal	341.075			

SUBSIDIES	x € 1.000	Risico's	Rechtmatigheid	Concernaudit
MO	48.924	- Onrechtmatige subsidieverstrekking - Bestedingen toegekende subsidies niet conform de door de gemeente gestelde voorwaarden (oneigenlijk gebruik)	Subsidieverordening	Process mining SIU - Inventarisatie benodigde verbijzonderde interne controle rechtmatigheid
Cultuur	46.711			
Werk & Inkomen	24.432			
Overige organisatie onderdelen	9.148			
Totaal	129.215			

IT beheersing

Naast deze processen is ook de IT beheersing een onderwerp dat organisatie breed speelt en waar Concernaudit aandacht aan wil besteden. Met het toenemende gebruik van automatisering in processen, is de IT beheersing een belangrijk aspect geworden bij het in control zijn van de organisatie. De afgelopen jaren heeft de accountant gerapporteerd dat IT beheersing binnen de gemeente op onderdelen nog onvoldoende is. De belangrijkste tekortkoming is het ontoereikende autorisatiebeheer. Eind 2017 is door de DISO's een interne controle uitgevoerd op de voor de accountantscontrole meest relevante applicaties die binnen de financiële processen worden gehanteerd: SAP/MUIS, SIU, Squit, Socrates en Grex-10. Voor 2018 zal Concernaudit betrokken zijn bij de advisering over de procesinrichting voor het autorisatiebeheer en de periodiek uit te voeren interne controles op de autorisaties binnen applicaties. Dit zal ook breder worden getrokken dan alleen de bovengenoemde applicaties. Doelstelling is dat het autorisatiebeheer op dusdanig niveau komt dat de risico's op onrechtmatige beïnvloeding van de processen worden gemitigeerd en geen belemmering meer vormt voor de accountant om te kunnen steunen op de procesbeheersing.

Daarnaast zullen we in samenwerking met IT auditors van Rotterdam bij wijze van pilot een IT audit uitvoeren. Hierbij willen wij onderzoeken wat de meerwaarde van IT audits door Concernaudit zou kunnen zijn voor de gemeente. Hieraan voorafgaand zullen enkele leden van het auditteam ook meedraaien in een IT audit binnen Rotterdam. Welk onderwerp, proces of welke applicatie in aanmerking komt voor de pilot binnen Utrecht zullen wij nog nader bepalen.

Informatiebeveiliging

In 2017 heeft Concernaudit een audit uitgevoerd naar de voortgang van de implementatie van de BIG normen binnen de organisatie onderdelen. In 2018 zal hier in overleg met Concernmanagement Informatie- en Procesmanagement (CIPM) een vervolg aan worden gegeven.

Aansluiting met externe controle

De primaire doelstelling van Concernaudit is middels advisering op basis van audits bijdragen aan het in control komen en houden van de organisatie. Daarbij treden wij ook op als sparringpartner voor de business en ondersteunen wij waar nodig de uitvoering van interne controles. Deze bijdrage aan het meer (zichtbaar) in control zijn van de organisatie kan ook van toegevoegde waarde zijn voor de externe accountant. Dit stelt bepaalde eisen aan de uitvoering en vastlegging van onze audits. Waar mogelijk zullen wij de audits zoveel mogelijk laten aansluiten op de externe controle door de accountant. Dit betekent dat o.a. bij de bepaling van de scope van een audit, de omvang van steekproeven / deelwaarnemingen, de timing van de audits en de dossiervorming rekening zal worden gehouden met de vereisten voor de externe controle. Hiervoor zal regelmatig afstemming worden gezocht met de externe accountant.

Frauderisico's

Naast de focus op de belangrijkste financiële risico's richt Concernaudit zich ook op frauderisico's. Frauderisico's kunnen zich op allerlei vlakken voordoen, maar sommige processen zijn meer fraudegevoelig dan andere. Het gaat daarbij niet uitsluitend om financieel omvangrijke processen. Processen waar direct geld of goederen kunnen worden onttrokken aan de organisatie kennen altijd een hoge fraudegevoeligheid. Maar ook bijvoorbeeld processen waarbij functionarissen bepaalde partijen kunnen bevoordelen in ruil voor persoonlijke gunsten zijn fraudegevoelig. Fraude kan nooit geheel worden voorkomen, maar het bewustzijn van frauderisico's en de inrichting van passende beheersmaatregelen kunnen de risico's zoveel mogelijk mitigeren. Jaarlijks onderzoekt Concernaudit daarom een aantal onderwerpen of processen met een verhoogd frauderisico of andere risico's (bijv. maatschappelijk belang of imagoschade). Een aantal onderwerpen worden jaarlijks gecontroleerd, zoals dubbele betalingen, salarismutaties van medewerkers van de salarisadministratie en declaraties. Hier speelt ook de preventieve werking van de controles een belangrijke rol. In de afgelopen jaren zijn daarnaast diverse onderwerpen roulerend aan bod geweest, waaronder contante gelden, gevonden voorwerpen, bezittingen, tankpassen en marktgelden. In 2018 zullen de volgende onderwerpen worden onderzocht:

- Betaalpassen benodigd voor uitvoering betalingen (zicht op aantallen en locatie)
- Gebruik pinpassen
- Data analyse gericht op betalingen op rekeningnummers uit het salarisbestand
- Gunnen van opdrachten
- Uitzettingen op de geldmarkt

Tot slot houden we ook altijd ruimte in de planning voor opkomende verzoeken voor bijzondere onderzoeken, waaronder ook integriteitsonderzoeken.

3. DIGITALE INNOVATIE

Een toonaangevende pijler in de ambitie om landelijk een koploper te zijn op het gebied van interne audit is de digitale innovatie. De afgelopen twee jaar heeft Concernaudit middels diverse pilots ervaring opgedaan met digitaliseren van controles en een data-gedreven aanpak van controles. Succesvolle projecten op dit gebied zijn:

- Controle havengelden met gebruik van big data
- Blockchain smart contract inhuur
- process mining subsidieverstrekingen en SAP

Met deze ervaringen hebben wij voor 2018 en verder het plan 'Digitale innovaties in audits' uitgewerkt waarin wij richting geven aan welke methodes en technieken wij gaan inzetten voor welke doeleinden. De hoofdlijnen uit dit plan zijn hierna opgenomen.

Controles inrichten in vier uitgavenstromen

Concernaudit wil door automatisering de dekkinggraad, de nauwkeurigheid en de efficiency van audits en controles vergroten. Het streven is om te komen tot een stelsel van single audits om daarmee de controlelast in de organisatie tot een minimum te beperken. In de jaren 2018 en 2019 wil Concernaudit de controles in de vier grote uitgavenstromen automatiseren: inkopen, salarissen, subsidies en sociale uitkeringen. Per uitgavenstroom zal daarvoor een uitvoeringsplan worden opgesteld waarin wordt aangegeven op welke wijze een zo groot mogelijk deel van de werkprocessen in een geautomatiseerde controle kan worden betrokken. Het koppelen van bestanden en het uitvoeren van process minings zijn hiervoor de technieken die het meest gebruikt zullen worden. In 2016 en 2017 zijn voor inkopen, salarissen en subsidies pilots uitgevoerd die hebben laten zien dat de genoemde technieken bruikbaar zijn voor het soort audits dat wij willen automatiseren. Voor de sociale uitkeringen is dit nog niet gebeurd en moet het plan nog worden opgesteld.

Ook voor de inkomstenstromen zal worden gezocht naar meer mogelijkheden voor het digitaliseren van controles. De pilot met de havengelden roept de vraag op of er niet meer geldstromen zijn waar we door een koppeling van big data en gemeentelijke administratie meer zicht op kunnen krijgen. Het gaat dan bijvoorbeeld om de vraag of de gemeente Utrecht de volledige opbrengsten weet te realiseren. Daarbij kan gedacht worden aan de inning van marktgelden, parkeeropbrengsten, opbrengsten uit de verhuur van panden of vergunningen. In 2018 gaat een groepje stagiairs onderzoeken op welke terreinen er mogelijkheden zijn om de volledigheid van opbrengsten te controleren aan de hand van big data.

Randvoorwaarden

De geautomatiseerde controle in elke geldstroom is maatwerk. We willen gebruik maken van de meest moderne software en we willen veilig werken: dit zijn de uitgangspunten die we in ieder geval in de praktijk willen realiseren. Hierover willen we het gesprek aangaan met de betrokken partijen van de gemeente en daarna maken we een keuze. De keuzes die worden gemaakt, bepalen voor een groot deel welke kosten gemoeid zullen zijn met de automatiseringsoperatie. Ook zal een extern advies worden gevraagd voor het gebruik van een tool voor machine learning. Bij Concernaudit is in het budget al rekening gehouden met deze kosten. Tot slot willen we elk automatiseringsproject uitvoeren in een projectstructuur waarbij een opdrachtgever of stuurgroep betrokken is. Ook zullen wij zorgen voor code- en logboeken om zo inzichtelijk mogelijk te werken en reviews mogelijk te maken.

Operationeel plan

In het tweede kwartaal 2018 zullen de uitvoeringsplannen voor inkopen, salariskosten en subsidies gereed zijn. Over de sociale uitkeringen zal overleg gevoerd worden met het organisatieonderdeel Werk & Inkomen. In deze plannen zullen alle details ingevuld zijn. In grote lijnen gaan we er vanuit dat 2018 bestaat uit het voorbereiden van de geautomatiseerde controles en dat 2019 het eerste jaar is waarin deze operationeel zullen zijn.

4. SAMENWERKINGSVERBANDEN

In de voorgaande jaarplannen heeft Concernaudit aangegeven dat het klassieke sturings- en verantwoordingsmodel, waarbij het college van burgemeester en wethouders verantwoording aflegt aan de gemeenteraad, in de praktijk in steeds mindere mate een weerspiegeling is van de praktijk. Dit wordt veroorzaakt door:

1. Regionale uitvoering van taken
2. Privatiseringen en verzelfstandigingen
3. Vermaatschappelijking van het lokaal bestuur (toegenomen rol van burgers, lokale organisaties en het bedrijfsleven en opkomst van burgerinitiatieven).

Besluiten worden niet langer exclusief op het stadhuis genomen en daarmee wordt ook de zeggenschap gedeeld. Besluitvorming vindt elders plaats. Vanwege de betrokkenheid van velen is het vaak moeilijk om verantwoordingsprocessen inhoud te geven. Want wie is er uiteindelijk verantwoordelijk als er in een samenwerkingsverband met veel partners iets mis gaat? Bovendien kan men via de gangbare verantwoordingsmechanismen en eventuele sancties slechts gedeeltelijk de betrokkenen activeren.

Het louter richten van audit en interne controle op gemeentelijke geldstromen en werkprocessen verhoudt zich niet goed tot bovengenoemde ontwikkelingen als regionalisering, privatisering en burgerparticipatie. Audits en controles bestrijken door deze ontwikkelingen een steeds kleiner deel van het totale speelveld van de gemeente. Ook heeft de gemeenteraad minder zicht op de besteding van de middelen. De lacunes die zo ontstaan, zijn veelvuldig beschreven maar nog niet opgelost.

Doelstelling

Naar aanleiding van deze ‘verplaatsing van de politiek’ willen wij onderzoeken of en zo ja, hoe controle en verantwoording een nieuwe vorm kan krijgen die aansluit bij deze ontwikkeling. Bij de gemeente Utrecht willen wij de democratische legitimatie en verantwoording door de betrokken partijen zoals gemeentebestuur, burgers, cliëntenraden en onafhankelijke derden (experts, maar ook accountants en de lokale rekenkamers) per beleidsveld benaderen vanuit de vraag wat er mogelijk is en niet vanuit de vraag welke problemen daarbij optreden. Daarbij behoren het zoeken van de verbinding met de auditfuncties van de externe partijen, het inzetten van data-analyses, het benutten van al aanwezige soft controls (samenwerkingsrelaties, onderlinge verbanden) of het starten van een lobby voor het uitbreiden van bevoegdheden, allemaal tot de mogelijkheden.

Daarbij willen we ook de kracht van de inwoners van de stad beter benutten en nagaan of we het instrument burgeraudits in kunnen zetten.

Operationeel plan

In het afgelopen jaar is een indeling gemaakt van de soorten samenwerkingsverbanden die de gemeente is aangegaan in de afgelopen jaren. Vanuit deze indeling maken we een concreet onderzoeksplan. Over de uitvoering hiervan zal met interne en externe partijen overleg gevoerd worden. Tevens gaan we in overleg met de ambtelijke en bestuurlijke partijen bij de gemeente na of we in 2018 een eerste pilot kunnen uitvoeren met een burgeraudit. Welk onderwerp daarvoor geschikt is en welke vorm dat zou kunnen krijgen, zal besproken worden.

5. 213A ONDERZOEKEN

In artikel 213a van de Gemeentewet is opgenomen dat het college periodiek onderzoek verricht naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van de organisatie. Concernaudit heeft de taak om 213a-onderzoek uit te voeren. Het belangrijkste verschil tussen een 213a-onderzoek en een reguliere audit is dat over de uitkomsten van eerstgenoemde ook informatie wordt verstrekt aan de gemeenteraad en de Rekenkamer Utrecht. Met de opdrachtgevers zal bij de start van het onderzoek afgesproken worden of het onderzoek daadwerkelijk de titel 213a-onderzoek krijgt.

Ook de Rekenkamer Utrecht voert onderzoek uit naar de doelmatigheid en doeltreffendheid. Om overlap in de onderzoeken te voorkomen wordt periodiek overleg gevoerd over de te onderzoeken thema's. Bekend is dat de Rekenkamer Utrecht in 2018 (focus)onderzoeken onder handen heeft of start met thema's als:

- het gemeentelijk Vastgoed;
- omvang en zorg voor daklozen Utrecht;
- de participatiewet.

Deze onderwerpen neemt Concernaudit derhalve niet op in haar jaarplan 2018 voor een 213a onderzoek. De onderwerpen die wij voor 2018 willen aanmerken voor 213a onderzoek zijn:

- werkgelegenheidsinstrumenten
- lumpsumfinanciering in de zorg

Werkgelegenheidsinstrumenten

Eén van de ambities van de gemeente Utrecht is om de laagste werkloosheid van Nederland te hebben. De Nederlandse economie trekt aan, dit is ook merkbaar in Utrecht. Ook op economisch gebied staat Utrecht erg sterk. De ligging van de stad is gunstig en Utrecht heeft goede onderzoeks- en onderwijsinstellingen, die veel (internationaal) talent aantrekken. Volgens het coalitieakkoord: "Utrecht maken we samen 2014-2018" wil het college ervoor zorgen dat meer mensen op alle niveaus weer aan het werk kunnen. Er zijn verschillende werkgelegenheidsinstrumenten om deze ambitie te bereiken, zoals het Lokaal Economisch Fonds (LEF), het Ondernemersfonds (OfU) en de Economic Board Utrecht (EBU). Deze fondsen worden door de gemeente Utrecht gesubsidieerd. Het gaat daarbij om de volgende bedragen (begroting 2018):

LEF Nieuwe werkgelegenheid en stage- en leerplekken	€ 1.900.000
OfU Stimulering van de economische structuur van Utrecht en economische vitaliteit van de stad	€ 6.767.000
EBU convenantbijdrage	€ 334.000

Doel van het onderzoek van Concernaudit is om te kijken naar de effectiviteit van de bestede middelen (werkgelegenheidsinstrumenten). Met andere woorden: in hoeverre dragen de middelen bij aan de realisatie van de doelstellingen op het gebied van werkgelegenheid en worden deze doelstellingen bereikt.

Werkgelegenheidsinstrumenten

- **Lokaal Economisch Fonds (LEF)** is in 2014 opgericht om met onderwijsinstellingen, ondernemers en bedrijven te werken aan het vergroten van het aantal banen in Utrecht.
- **Ondernemersfonds Utrecht (OfU)** maakt het voor ondernemers mogelijk om samen te investeren in hun wijk of buurt. Dit maakt ondernemen en werken in Utrecht veiliger, makkelijker, effectiever, duurzamer of gewoon leuker. Het (OfU) is een in 2011 opgerichte, zelfstandige stichting. Het doel van het OfU is het bevorderen van de economische vitaliteit in Utrecht. OfU tracht dit doel te bereiken door collectieve financiering van gezamenlijke voorzieningen te faciliteren voor ondernemend Utrecht in de breedste zin van het woord.
- **Economic Board Utrecht (EBU)** is een samenwerkingsvorm waarin verschillende partijen samenwerken om de economische concurrentiepositie van de regio Utrecht te verbeteren. De provincie Utrecht ziet de stimulering van de regionale economie als een van haar kerntaken. Die kerntaak voert de provincie via de EBU uit in nauwe samenwerking met het bedrijfsleven, kennisinstellingen en andere overheden.

Lumpsumfinanciering in de zorg

Met de decentralisaties in 2015 zijn veel zorgtaken van het Rijk overgedragen aan de gemeente. Om deze opgave financieel en administratief beheersbaar te houden, heeft Utrecht ervoor gekozen om een groot deel van deze zorgtaken op het gebied van jeugdzorg en maatschappelijke ondersteuning te bekostigen via zogenoemde lumpsum financiering. Dit betekent dat de ondersteuning voor een complete cliëntengroep (naar grondslag) is aanbesteed voor een vast bedrag. Er ontstaat zodoende een maximum aan uitgaven voor de gemeente en omzetgarantie voor de zorgaanbieders. Zorgaanbieders krijgen de vrijheid om de ondersteuning in te vullen naar eigen inzicht. Voor gemeenten is dit aantrekkelijk omdat zij vooraf zekerheid hebben over de uitgaven. Een nadeel kan zijn dat de gemeente minder mogelijkheden kan hebben om te schuiven of te innoveren met het zorgaanbod.

De gemeente Utrecht heeft lumpsum contracten met zo'n 50 grote zorgaanbieders voor jeugdzorg, beschermd wonen en maatschappelijke opvang. De totale omvang van de lumpsumfinanciering bedraagt ruim 135 miljoen euro. Om inhoudelijk betrokken te blijven bij de realisatie van de doelstellingen van de gemeente op deze gebieden, onderhoudt de gemeente nauwe contacten met de zorgaanbieders. Met behulp van stelselindicatoren – een set van gecombineerde indicatoren – monitort de gemeente de realisatie van haar doelstellingen.

In 2018 willen wij een doelmatigheidsonderzoek uitvoeren op de lumpsumfinanciering in de zorg. De exacte focus van dit onderzoek door Concernaudit zal in samenspraak met de betrokken organisatieonderdelen worden bepaald.

BIJLAGE RISICO ANALYSE PER ORGANISATIE ONDERDEEL

RUIMTE Lasten	x € 1.000	Risico's	Rechtmatigheid	IC Businesscontrol	Concernaudit
Personeel	25.521	Zie proces personeel			
Grond	7.548	-	-	-	Advisering procesbeheersing
Duurzame goederen (inv. grex)	112.460	- Waardering grondexploitaties - (Inkooprisico's via proces inkopen)	- Exploitatieverordening gemeente Utrecht 1997	- Position paper grexen - Jaarplan IC	- Review position psper grexen - Advisering procesbeheersing
Inkopen (incl. inhuur)	116.687	Zie proces inkopen			
Subsidies	3.715	Zie proces subsidieverstrekingen			
Inkomensoverdrachten	15.518	-	-	-	-
Afschrijvingen, rente, verrekeningen, overig	-13.650	-	-	-	-
Totaal	267.799				

RUIMTE

Advisering procesbeheersing business control

Review position paper grexen

RUIMTE Baten	€ 1.000	Risico's	Rechtmatigheid	IC Businesscontrol	Concernaudit
Grondverkoop	51.782	Niet-marktconforme verkoopprijzen gronden	- Nota grondprijzen - Nota grondbeleid - Staatsteun	IC op verkoopprijzen vs grondprijzenbrief	
Erfpacht eeuwigdurend	10.987	- Volledigheid registratie grondbezit - Juiste registratie erfpachtcontracten		Zichtbare aansluiting van SAP RE met activastaat en gerealiseerde opbrengsten SAP	- Procesaudit erfpachten - Onderzoek mogelijkheden data analyse externe bronnen gemeentelijk grondbezit
Erfpacht canons	10.314				
Huren	3.309	Geen materiële financiële risico's	-	-	-
Overige goederen en diensten	45.865	Nader te bepalen in traject procesbeheersing			
Inkomensoverdracht provincie	35.885		Subsidievereisten provincie	Controleverklaring externe accountant	-
Kapitaaloverdrachten	41.083	Nader te bepalen in traject procesbeheersing			
Rente en overig	1.945	Geen materiële financiële risico's	-	-	-
Totaal	201.170				

RUIMTE

Procesaudit erfpachten
Onderzoek mogelijkheden data analyse grondbezit

VTH Lasten	x € 1.000	Risico's	Rechtmatigheid	IC Businesscontrol	Concernaudit
Personeel	23.833	Zie proces personeel			
Inkopen (incl. inhuur)	6.886	Zie proces inkopen			
Inkomstenoverdrachten	1.536	-	-	-	-
Afschrijvingen, rente, verrekeningen, overig	1.825	-	-	-	-
Totaal	34.080				

VTH Baten	€ 1.000	Risico's	Rechtmatigheid	IC Businesscontrol	Concernaudit
Omgevingsvergunningen	13.281	- Onjuiste berekening bouwkosten met te lage leges tot gevolg - Onterechte verstrekking vergunning - Burgers vragen geen vergunning aan, waardoor gemeente inkomsten mist	- Verordening op de heffing en invordering van leges - Bouwverordening Gemeente Utrecht	- Dossiercontroles - Controle tariefswijzigingen per I-I in Squit	- Begin 2018 uitgebreide procesaudit over 2017. Afhankelijk van de uitkomsten vervolg over 2018. - Rechtmatigheidscontrole in NARIS
Parkeervergunningen (incl. gehandicapten parkeerkaarten)	5.895	- Onterechte verstrekking - Onvolledige opbrengsten door onjuiste tarieven. Specifiek: complexiteit tariefsopbouw. - Werking gedigitaliseerd systeem zakelijke vergunningen	Verordening op de heffing en invordering van leges 2018 gemeente Utrecht		Procesaudits en IC rechtmatigheid: - Parkeervergunningen particulier - Parkeervergunningen zakelijk - IC op juiste tariefstellingen gehandicapten parkeerkaarten
Overige leges	1.640	-	-	-	
Parkeerbelasting straat	19.916	Onvolledige opbrengsten door onjuiste tarieven of onjuiste verwerking parkeersysteem naar SAP.	Parkeerbelastingverordening	- Controle tariefswijzigingen per I-I in Key-2-parkeren - Maandelijkse aansluiting parkeersystemen en SAP	O.b.v. uitkomsten audit 2016 en door BC uitgevoerde IC's is risico inschatting beperkt. Geen auditwerkzaamheden in 2018.
Reclamerechten	3.255	Beperkt. Betreft een 5-tal contracten met vaste inkomsten.	-	-	-
Overig (o.a. boetes, dwangsommen, precario)	4.048	-	-	-	-
Totaal	48.035				

VTH

Omgevingsvergunningen
 Parkeervergunningen
 Leges gehandicaptenkaarten

Discussienotitie evaluatie subcommissie Controle & Financiën

Tijdens de subcommissie Controle & Financiën van 2 oktober jl. is besloten om een zelfevaluatie uit te voeren nu het einde van de raadsperiode in zicht komt. Op maandag 22 januari jl. heeft de subcommissie in een groepsgesprek een zelfevaluatie uitgevoerd. Het voorliggende document geeft de adviezen weer die uit de zelfevaluatie naar voren zijn gekomen. Het document zal worden voorgelegd aan de nieuwe subcommissie en worden betrokken bij het opstellen van het inwerkprogramma.

Uitkomsten evaluatie subcommissie

Subcommissie algemeen

Het beeld is dat de subcommissie gezag heeft in de raad. Als bijvoorbeeld de subcommissie de Technische Begrotingswijzigingen heeft beoordeeld, passeert deze de raad zonder dat deze breed besproken wordt. Dit was in het verleden anders. Het is de inschatting dat de raad het prettig vindt dat de subcommissie financieel technisch naar onderwerpen kijkt, ook omdat de financiële kennis niet groot is in de raad.

De financiële woordvoerders hebben weinig zicht op het werk van de subcommissie. De subcommissie levert een basale check op de correctheid en inzichtelijkheid van stukken. De indruk is dat dit goed gebeurt. Daarnaast is het fijn dat het werk rond de opdrachtverlening aan de accountant wordt opgepakt door een aantal collega's. Het is bekend dat de subcommissie bij de begroting/vjn altijd een korte technische inleiding geeft op de stukken en deze wordt over het algemeen als overbodig gezien. De financiële woordvoerders hebben niet veel gemerkt van het werk van de subcommissie, maar dat is niet per definitie slecht. Voor het overgrote deel is er geen zicht op de werkzaamheden van de subcommissie, mogelijk is dat zeer nuttig en belangrijk. Het kan ook betekenen dat de subcommissie vooral haar werk goed doet.

Over het algemeen wordt de discussie in de subcommissie ook al technisch ervaren, al slijpelt er soms wel politiek door. De leden van de subcommissie houden zichzelf en elkaar scherp op het ontstaan van een politieke discussie.

De ambtenaren verzoeken de subcommissie wel om zich meer uit te spreken. Soms worden er stukken in de subcommissie gebracht, maar waarbij het na de toelichting stil blijft. Het is dan voor ambtenaren lastig om in te schatten wat de subcommissie van het stuk vindt. Het is wel zo dat de subcommissie in principe een technische commissie is en het zal daarom geen politieke uitspraken doen.

De ambtelijke organisatie is er ook voor de raadsleden en de subcommissie. Er is veel kennis over financiën bij de ambtelijke organisatie. Zij zijn ook bereidwillig om raadsleden op te leiden en te ondersteunen bij de financiële systematiek. Er mag meer verbinding komen tussen raad en ambtelijke organisatie. Misschien kan er voor de subcommissie een inwerkprogramma komen (eventueel met uitleg op het stadskantoor). Organiseer eventueel ook technische briefings over de financiële systematiek per portefeuille/programma.

Toegevoegde waarde subcommissie

Het is belangrijk dat financiële onderwerpen begrijpelijk worden opgesteld, zodat ieder raadslid het kan vatten. Dit was ook een van de doelen voor het oprichten van de subcommissie. Dit doel wordt bereikt. Het is echter wel ondoenlijk om de stukken voor alle raadsleden begrijpelijk te maken. Daarom is het belangrijk dat er een commissie is die voor de raad scherp kijkt naar de financiën, zodat de raad erop kan vertrouwen dat als de subcommissie er naar gekeken heeft, dat het in orde is.

Alle genoemde onderwerpen uit de verordening worden wel behandeld. Deze doelen zijn:

- Opdrachtverlening aan de accountant
- Bespreken van a-politieke onderwerpen
- Het technische beoordelen van voorstellen van het college

Er wordt vanuit de controlerende rol technisch besproken of de P&C- cyclus werkt (begroting t/m jaarrekening), kadernota's besproken, aandachtspunten worden meegegeven en rapportages met voldoende diepgang behandeld. Deze doelen worden behaald en de behandeling in de subcommissie heeft een de-escalerende werking.

Het kan een risico zijn dat alleen de leden van de subcommissie naar bepaalde onderwerpen/stukken kijken en dat andere raadsleden zelf minder kritisch zijn op de financiën. Het is belangrijk om alle raadsleden het belang van financiën op hun eigen portefeuille te laten inzien. Het heeft de voorkeur dat alle raadsleden op hun portefeuille inzicht hebben in de financiën. De subcommissie kan hier een aanjaagfunctie invullen. Bijvoorbeeld door het initiëren van technische briefings rond portefeuilles, zodat per portefeuille de kennis van de financiële systematiek wordt vergroot.

Eventueel zouden onderwerpen ook breder opgehaald kunnen worden bij de raad. Hier kan de griffie ook een rol spelen. Ga ook opzoek naar vernieuwende onderwerpen die spelen. Haal ook meer onderwerpen op bij andere gemeenten.

De subcommissie kan een meer kritische houding aannemen richting de ambtelijke organisatie en de accountant. Dit is wel lastig omdat een kritische beschouwing ook politiek kan worden. Met betrekking tot de accountant heeft de subcommissie vooral een opdrachtgevende rol. In de commissie Mens&Samenleving moet het politieke debat plaatsvinden over het accountantsverslag en de managementletter. Dit komt nog onvoldoende uit de verf. Het loskoppelen van de managementletter van de begrotingsbehandeling geeft meer ruimte om dit stuk te bespreken in de commissie Mens&Samenleving. Toch moet de kritische beschouwing verder gestimuleerd worden, met name in de commissie Mens&Samenleving.

De subcommissie heeft een goede aanjaagfunctie vervuld rond het opzetten van de raadsaudits.

Proces

Er zijn verschillende beelden over de samenstelling van de subcommissie. Het is niet noodzakelijk dat alle fracties vertegenwoordigd zijn in de subcommissie als deze technisch naar voorstellen kijkt en op specifieke inhoudelijke onderwerpen ook de betreffende woordvoerders erbij haalt. In het groepsgesprek is aangegeven dat het niet direct wenselijk dat fractiemedewerkers lid kunnen zijn van de subcommissie (omdat fractiemedewerkers niet altijd een langdurig commitment hebben), al is het

wel opvallend dat dit wel mogelijk is voor de commissie Mens&Samenleving en niet voor de subcommissie.

Aangeven wordt dat de wethouder financiën niet aanwezig hoeft te zijn tijdens een vergadering van de subcommissie. Dit maakt de subcommissie mogelijk politiek en dat moet worden voorkomen. De wethouder vindt zelf ook dat hij geen rol heeft in de subcommissie en bij de financiële, technische voorbereiding van de behandeling van (P+C) stukken.

Een vaste voorzitter voor de subcommissie is wenselijk. Dit is bij voorkeur wel een inhoudelijk zware voorzitter, iemand die de controlerende rol van de raad goed snapt.

Het delegatieoverleg in de huidige vorm heeft geen grote toegevoegde waarde. Dit kan eventueel plenair in de subcommissie of op een lagere frequentie.

De subcommissie zou eventueel vaker in de raadsperiode aan de raad kunnen vragen of het de juiste dingen doet.

Het tijdstip op maandagavond 18.00u is geen erg prettig tijdstip. Het wordt aanbevolen te kijken naar een ander tijdstip.

Het is niet wenselijk dat de vergaderingen van de subcommissie gestreamd worden. Momenteel worden onderwerpen vooral technisch behandeld en is er ook sprake van vrije ideeënwisseling met de ambtelijke organisatie. Dit zal met het streamen van de vergadering minder worden.

Bijlage Proces en evaluatievragen

Vorbereiding

Via de volgende activiteiten is input opgehaald ter voorbereiding van het groepsgesprek met de leden van de subcommissie:

- Een gesprek met de ambtelijke organisatie met medewerkers van Financiën, Bestuurs- en concernstaf en Team Audit etc.: Frank Halsema, Ed de Haan, Anja Eling
- Een gesprek met de Rekenkamer. Dit gesprek is gevoerd met Gerth Molenaar.

Schriftelijke input

- Andere woordvoerders Financiën die geen lid zijn van de subcommissie zijn per mail gevraagd om een reactie. Dit zijn Sander van Waveren, Maarten van Ooijen en Eva van Esch.
- De accountant is om een schriftelijke reactie.
- De wethouder Financiën is per mail een reactie gegeven.

Groepsgesprek

Maandag 22 januari is een groepsgesprek met de raadsleden die lid zijn van de subcommissie Controle & Financiën gehouden.

Onderwerpen van de evaluatie

De inhoud van de evaluatie is in twee blokken te verdelen: proces en inhoud.

1. Inhoud van de subcommissievergaderingen
 - a. Wat ziet de subcommissie als haar taak? Wat is de 'outcome' van de subcommissie?
 - b. Hoe nuttig is het werk dat de subcommissie doet? Wat is de toegevoegde waarde van de subcommissie?
 - c. Zijn we tevreden over wat de subcommissie heeft bereikt de laatste jaren?
 - d. Zijn er onderwerpen waar de subcommissie zich meer of minder op moet profileren?
 - e. Hoe bewaak je als subcommissie dat de behandeling van de onderwerpen vooral technisch van aard is?
2. Proces van het houden van de subcommissievergaderingen. Onder andere:
 - a. Wat vinden we van het tijdstip van de subcommissie?
 - b. Wat vinden we van de vergaderfrequentie van de subcommissie.
 - c. Wat vinden we van het delegatieoverleg? Is het wenselijk om dit in een kleiner groepje te doen, of kan dit ook gewoon met alle raadsleden uit de subcommissie?
 - d. Hoe loopt de ondersteuning van de subcommissie?
 - e. Moet de subcommissie een commissie onder M&S zijn, of moet het een zelfstandige commissie naast M&S en S&R zijn.
 - f. Moeten alle fracties niet een vertegenwoordiger hebben in de subcommissie? Mogen fractiemedewerkers het woord voeren?
 - g. Willen we een vaste voorzitter, een roulerende of een technische voorzitter?

Per blok zullen de volgende vragen worden gesteld:

- Wat gaat goed?
- Wat kan beter?
- Wat zijn de tips voor de nieuwe subcommissie Controle & Financiën.

Voorstel Raadsaudit

Op 13 november 2017 is in de vergadering van de subcommissie controle en financiën de evaluatie van de raadsaudit besproken. Aan de subcommissie is de vraag gesteld welke richting de commissie wil meegeven voor eventuele vervolgstappen. Na een korte bespreking is afgesproken dat de begeleidingsgroep bekijkt welke vervolgstappen mogelijk zijn. Dit voorliggen voorstel komt op 5 februari 2018 in de volgende vergadering van de subcommissie aan de orde.

Op 7 december 2017 is de begeleidingsgroep bijeen geweest. Centraal in die overleggen stond de vraag hoe de leden van de begeleidingsgroep aankijken tegen de hoofdkeuze die voorligt ten aanzien van de scope en reikwijdte van de raadsaudit:

Wordt de raadsaudit ingezet ten behoeve van de behandeling van de begroting en van de jaarstukken, waarbij de raadsrapporteurs op basis van de beschikbare informatie inzicht geven in doelbereik en als vooruitgeschoven post van de commissie fungeren? Of is er behoefte om er een brede doorlichting van een bepaald beleidsterrein van te maken waarbij ook aanvullende informatie wordt verzameld.

Doelstelling

Uit de evaluatie van de raadsaudit komt naar voren dat raadsleden de behoefte hebben aan overzichtelijke informatie, zoveel mogelijk aangeleverd vanuit de P&C-cyclus, om de effectiviteit van het beleid te beoordelen en zodoende een goed debat over begroting en jaarrekening te kunnen voeren. In dat licht spreekt de begeleidingscommissie zich uit voor een variant waarin de twee hierboven gestelde uitersten worden gecombineerd. Voor raadsleden is het hoofddoel om met de raadsaudit te komen tot een oordeel over het behalen van de beleidsdoelen, waardoor het debat bij de jaarstukken beter wordt voorbereid en versterkt. De audit moet dienstbaar zijn aan het debat en gevoed worden door de raad. Dit gebeurt niet door eigenstandig onderzoek te doen naar de effecten van het beleid, maar door aan te sluiten op de informatie die al in de organisatie, bij de rekenkamer en de accountant voorhanden is. Daarnaast kan bevorderd worden dat de organisatie periodiek onderzoek naar doeltreffendheid laat uitvoeren, waardoor deze informatie ook beschikbaar komt.

Vervolgens is stilgestaan bij de consequenties die de hoofdkeuze heeft voor een concrete invulling en implementatie (denk aan de aspecten: rolinvulling, werkwijze, vraagstelling, proces, politieke behandeling, kosten ondersteuning, timing, doorlooptijd, rapportage en communicatie).

Voorstel: 2 sporen voor het vervolg

De begeleidingsgroep adviseert langs twee sporen de raadsaudit een vervolg te geven:

1. De pilot raadsaudit af te ronden door bij de behandeling van de Jaarstukken 2017 (mei 2018) de programma's Werk & Inkomen en Openbare ruimte & Groen te beoordelen. De begeleidingscommissie ziet er een meerwaarde in om ervaring op te

doen met het doorlopen van een volledige cyclus, waarbij dezelfde programma's zowel bij de begroting als bij de jaarstukken zijn bekeken. Dit biedt de mogelijkheid om de voorgang te controleren van de eerdere aanbevelingen, ook in licht van de verbeteringen die door het college zijn ingezet.

Daarnaast biedt dit – naast de ervaringen uit mei 2017 – een tweede leermoment gekoppeld aan de verantwoordingsdocumenten. Meer aandacht voor verantwoording was een van de motieven om met de raadsaudit te gaan experimenteren. De focus bij de raadsaudit 2018 moet liggen op het inzichtelijk maken van de mate waarin de gemeente op koers ligt om beleidsdoelstellingen te bereiken. Aanvullend kan gekeken worden of de eerdere aanbevelingen en toezeggingen die gaan over het verbeteren van de kwaliteit van de informatievoorziening daadwerkelijk worden opgepakt.

2. Met ingang van de behandeling van de jaarstukken 2018 (mei 2019) jaarlijks een raadsaudit uit te voeren voor een vooraf bepaald aantal beleidsprogramma's, waarbij bovengenoemde doelstelling centraal staat. Kaders voor de raadsaudit zijn:
 - a. Het meest natuurlijke moment om een raadsaudit uit te voeren is bij de behandeling van de jaarstukken. De begeleidingscommissie adviseert om de raadsaudit in die zin te beperken tot 1 keer per jaar en voortaan niet meer uit te voeren bij de behandeling van de begroting.
 - b. De aandacht voor de methode Duisenberg was een goede aanleiding en bood de eerste raadsaudits een handige kapstok om aan de slag te gaan. Uit de evaluatie blijkt wel dat niet alle vragen van de methode even waardenvol zijn en goed genoeg aansluiten bij de Utrechtse situatie. De begeleidingscommissie adviseert om het aantal vragen te beperken en vooral de vraag die gaat over doeltreffendheid centraal te plaatsen. Gelet op de gewenste focus hoeft de vraag over kwaliteit van informatie niet meer expliciet uitgelicht te worden (concreet betekent dit dat de expliciete vraag 2 over de kwaliteit van informatievoorziening geschrapt wordt). De kwaliteit en beschikbaarheid van informatie is echter vaak een knelpunt op weg naar het verwerven van dat inzicht. Problemen met de informatie op zich moeten niet onvermeld blijven, om de randvoorwaarden om tot een goed oordeel te komen over de effectiviteit van het beleid in te vullen. Zeker ook omdat er uitgegaan wordt van de bestaande informatie.
 - c. Om het raadsdebat voorbij de vraag over de kwaliteit van de informatievoorziening te krijgen, is het belangrijk dat de raadsaudit een uitspraak bevat over de mate waarin doelen worden bereikt. Dit betekent dat de raadsrapporteurs zich hier nadrukkelijk op moeten focussen en zich, in afstemming met de woordvoerders (middels de afsluitende besloten bijeenkomst met raadsleden), moeten uitspreken over de effectiviteit van het beleid in de rapportage.
 - d. In de voorgaande audits bleek het niet altijd mogelijk om goede informatie te verkrijgen over de doeltreffendheid. Door vroegtijdig aan het college en de

ambtelijke organisatie aan te geven waar de raadsrapporteurs naar zullen gaan kijken, komt er meer tijd beschikbaar om de beschikbare informatie 'die de jaarstukken niet hebben gehaald' aan te leveren. Uitgangspunt is dat de raadsrapporteurs zich baseren op informatie die reeds beschikbaar is en geen aanvullend onderzoek gaan verrichten. Informatie kan gaan over de indicatoren in de jaarrekening, maar ook over andere vormen van control.

- e. Een deel van het werk doen de raadsrapporteurs namens de overige commissieleden. Raadsrapporteurs kunnen alleen goed werken als er voldoende vertrouwen en ruimte is om ook daadwerkelijk namens de commissie voorwerk te verrichten. Tegenover dit vertrouwen staat het actief en vroegtijdig betrekken van de woordvoerders bij de voorbereiding van (waar moeten we naar gaan kijken?) en actieve terugkoppeling over (wat zijn de belangrijkste inzichten?) de raadsaudit, om tot een breed gedragen beeld van het beleid te komen.
- f. De inspanning voor de raadsaudit moeten in verhouding staan tot de meerwaarde die het de raad biedt. Om die reden wordt het aantal raadsaudits beperkt (alleen jaarstukken) en wordt de audit gebaseerd op informatie al voorhanden is (bij organisatie, rekenkamer en accountant). De ondersteuning vanuit de griffie en door analisten – tot nu toe de grootste kostenpost – kan zich dan meer richten tot een regisseursrol, al zullen de analisten mogelijk ook zelf nog informatie moeten achterhalen. Deze rol past inhoudelijk goed bij de griffie.
- g. De begeleidingsgroep adviseert om de beleidsprogramma's aan het begin van een raadsperiode te verdelen, zodat van tevoren helder is wanneer welk programma aan de beurt is. Hierdoor kan voor programma's die later aan bod komen nog beter worden geanticipeerd op het verzamelen van informatie over doeltreffendheid t.b.v. raadsaudit (leereffect ook bij de ambtelijke organisatie). Het voorkomt tevens politiek gedoe lopende de raadsperiode, en maakt het mogelijk om per raadsaudit tijdig (in januari) de voorbereiding op te starten. Een langere doorlooptijd voor de uitvoering van de raadsaudit wordt aanbevolen.
- h. De uitkomsten van de raadsaudit kunnen het best via een beknopte rapportage (in powerpoint-format) worden aangeboden. Een uitgebreide losstaande rapportage past niet bij dit type werkzaamheden. Het is van belang dat de rapportage zich beperkt tot de inzichten die worden toegevoegd, en geen samenvatting van de overige stukken is.
- i. Een raadsaudit met een duidelijke afbakening die een structurele plek in de verantwoordingscyclus heeft, leent zich ook beter om over te communiceren.
- j. De raadsaudits worden uitgevoerd door twee rapporteurs per onderwerp. Deze verdeeld zijn over coalitie en oppositie. Het heeft de grote voorkeur om te voorkomen dat een betreffende portefeuillehouder en rapporteur lid zijn van dezelfde politieke partij.

De begeleidingscommissie benadrukt het belang van draagvlak bij de nieuwe raad voor het slagen van de raadsaudit. Om die reden adviseert de commissie de exacte vormgeving van spoor 2 met de nieuwe raad op te pakken zodra spoor 1 is afgerond en de nieuwe raad is opgestart.

Subcommissie Controle & Financiën, 5 februari 2018

10. Jaarplan 2018.

Behandelveorstel: Het jaarplan wordt elke vergadering geactualiseerd.

Wijzigingen t.o.v. de vorige versie zijn schuin gearceerd. Alle vergaderingen vinden plaats in Stadhuis Perskamer.

Datum en tijdstip 2018	Onderwerpen
<i>Overige onderwerpen</i>	– POS/erfpacht extern financieren (verwacht voorjaar 2018). – <i>BDO, presentatie met uitleg soft controls.</i> – <i>Presentatie VPB</i>
<i>Ma. 23 April 18.00u – 19.30u</i>	<i>Kennismaking nieuw subcommissie</i>
Ma. 14 mei <u>17.30u</u> –19.30u	Delegatieoverleg Overleg accountant, voorzitter, evt. andere leden subcommissie, commissiegriffier, team Audit, Financiën. – Afwikkeling controle 2017 (inhoud, proces, financiën). – Planning controle 2018. – Opdrachtbevestiging werkzaamheden accountantscontrole 2018 ('jaarplan') incl. concept-raadsvoorstel (tbv commissie M&S juli). Vergadering subcommissie – Concept Accountantsrapport van bevindingen, incl. accountantsverklaring over de Verantwoording 2017 (in aanwezigheid accountant). – Evt. Concept Reactie van het college op het accountantsrapport.
Ma. 4 juni 18.00u – 19.30u	Vergadering subcommissie – Verantwoording 2017. – Voorjaarsnota 2018. – Advies aan commissie M&S en S&R over bovenstaande punten.
Ma. 10 september 18.00u – 19.30u	Vergadering subcommissie – 2e Technische Wijziging 2018. – Evaluatie jaarrekeningcontrole 2017.
Ma. 8 oktober <u>17.30u</u> – 19.30u	Delegatie-overleg Overleg accountant, voorzitter, evt. andere leden subcommissie, commissiegriffier, team Audit, Financiën. – Voortgang controle 2018 (inhoud, proces, financiën). Vergadering subcommissie – Concept Managementletter 2018 van de accountant (in aanwezigheid accountant). – Evt. Concept Reactie van het college op de Managementletter. – Programmabegroting 2019. – Advies aan commissie M&S en S&R over bovenstaande punten.

Datum en tijdstip 2018	Onderwerpen
	– Vaststellen jaarplan subcommissie 2019.
Ma. 12 november <u>17.30u</u> – 19.30u	Delegatie-overleg Overleg accountant, voorzitter, evt. andere leden subcommissie, commissiegriffier, team Audit, Financiën. Stand van zaken controle 2018 en nadere afspraken. Vergadering subcommissie – 3e Technische Wijziging 2018. – Onderwerpen/ aandachtspunten voor onderzoeken in jaarplannen auditteam, Rekenkamer, accountant en evt. subcommissie.